

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul: parohii cl. I 20.000 Lei
cl. II 18.000 Lei

parohii cl. III 15.000 Lei
particulari . . 15.000 Lei

Redactor: Prot. A. FAUR

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Malinovski Nr. 18.

ZECE ANI DE PĂSTORIRE

Poposim pe margine de deceniu pentru a depăna depeghemul trecutului crâmpes din viața Stăpânului și Arhipăstorului nostru. Și din acest prilej am vrea să înfățișăm prinos de aleasă recunoștință către Dumnezeu strămoșilor noștri pentru că în vremuri grele om potrivit a trimis în mijlocul popoului său dreptcredincios.

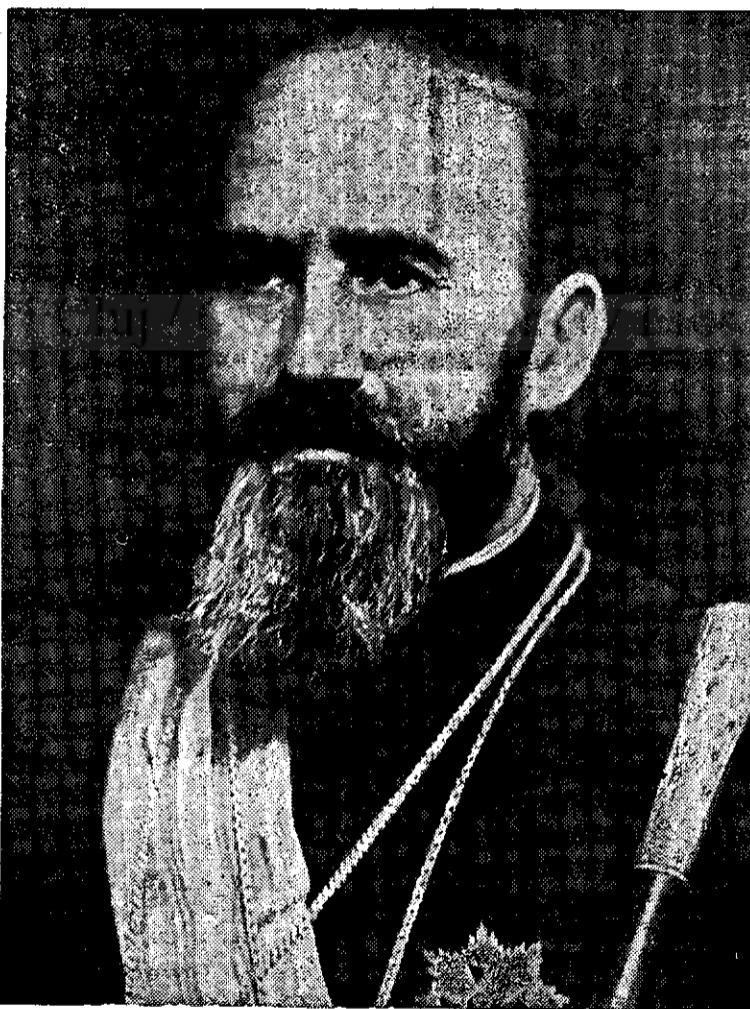
Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae s'a așezat în scaunul vlădicesc al ctitoriei lui Stefan cel Mare cu zece ani înainte de aceasta. O zi senină și frumoasă de sfârșit de Iunie l-a așezat în Metropola Ardealului pentruca prin sufletul Său larg și prin inima Lui plină de înțelegere să însenineze sufletul îndoliat al Eparhiei văduvite de Marele Nicolae Ivan și să o conducă spre limanurile însozite prin credință și cultură.

Ce a adus Vlădica Nicolae cu zece ani înainte din Sibiu ortodoxiei noastre ardelenne va spune, în parte, în rândurile ce urmează distinșii noștri colaboratori. Adevărul deplin însă se va ști numai mai târziu, când cronicarul conștiincios și sincer va putea privi cu deplină obiectivitate toată strădania pentru mai binele Bisericii și a Neamului în răstimpul cel mai greu, din ultimii ani.

Credincioșia, știința, cultura, maniera, prestața și românismul Lui integral au fost și sunt bunuri cari așa de frumos îi aureolează creștetul și-i înobiliază inima. Și noi ne bucurăm de largă binecuvântare pe care Dumnezeu a revărsat-o peste chipu-i senin și mai ales, ne bucurăm pentruca toate aceste daruri cu prisosință le-a știut pune în slujba obștii noastre creștinești și românești.

Ca să nu ne referim la mai mult, decât la cei patru ani de sub stăpânirea străină și va fi prea destul să ne dăm seama de ceea ce Prea Sfinția Sa a făcut pentru obște. N'a fost durere care să nu-i fie împărtășită, n'a fost lacrimă care să nu-l miște și n'a fost nedrep-

tate care să nu-i zdruncine ființa până în adânc. Cine își aduce aminte de chipul senin și tinăr dinainte de Arbitrajul dela Viena și de înfățișarea brumată de astăzi va recunoaște dreptatea

P. S. S. Episcopul Nicolae Colan

pe care a avut-o, când, la o Adunare Eparhială cu Apostolul Neamurilor, a spus: „Cine este neputincios și eu să nu mă simt neputincios cu el? Cine se smintește și eu să nu mă aprind?”.

Chiar dacă am sublinia numai această înaltă purtare de grijă, simplul fapt că a ascultat toate jelanile și a aflat cuvânt de mângăere pentru toți desmoșteniții vremii, e destul pentruca Prea Sfinția Sa să-și merite stima și recunoștința de care se bucură.

Poposind pe marginea pri-

Episcopul NICOLAE COLAN ca om

Acum vreo douăzeci de ani l-am văzut întâia oară pe profesorul Nicolae Colan în Sibiu. Nimeni n'a bănuțit atunci că se va ivi și aceea vreme că profesorul Colan să vină la Cluj ca episcop.

Impresia, care s'a tipărit, vrând-nevrând a fost că am avut prilejul să cunosc un om de omenie cu judecata cumpănită.

Cu mulți ani în urmă, cu ocazia primului și ultimului congres al profesorilor de teologie din Ardeal, profesorul și rectorul Colan a găzduit pe colegii săi. Și de data asta, în curs de mai multe zile, s'a dovedit om prietenos și bun.

De zece ani păstorește episcopia Clujului și mulți ș'adeșori și-au pus întrebarea: s'a schimbat cumva, e altcineva episcopul Colan?

Cinstea mare, de multe ori dă atitudinii necunoscute, până la îmbrăcarea noii demnități: oamenii blânzi se fac aspri, cei modești, mândri.

Fără teamă de a greși și fără ca să înfruntăm conștiința noastră lăuntrică, afirmăm că a rămas acelaș om de omenie, prietenos și bun; nu vorbește pe nimeni de rău, chiar dacă e nemulțumit; n'a pedepsit decât în cele mai rare cazuri.

Că episcopul Colan e om de omenie de o adevărată bună-tate, e convingerea nu numai a celor care îl cunosc mai de aproape ci totalitatea preoților ortodocși mărturisește acest crez.

Alții pot să scoată la iveală alte însușiri ale episcopului Colan; pot să vorbească cu mari laude despre realizările lui. Pentru toți care doresc să poată duce o viață mulțumită și plăcută în slujba preoțească, cea mai de frunte recerintă e aceea de a avea un conducător cu o fire de omenie înăscută așa cum e vlădica Nicolae Colan.

Și fără să fim prevestitori — de dragul prevestirii numai — susținem că vlădica N. Colan — chiar pentru însușirile arătate — va cinsti — la vremea știută astăzi numai de pronia cerească — biserica ortodoxă din Ardeal, ori chiar din scumpa noastră Românie întregită.

Prof. Dr. I. PAȘCA

In aceste gânduri, din inimă îi spunem: Intru mulți ani, Stăpâne!

„RENAȘTEREA“

P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan ca organizator de așezăminte

Statutul organic al Mitropolitului Andrei Șaguna are mulți admiratori. Aceștia se recrutează din lumea democratică, pentru că nu există pe pământ o organizație în care spiritul democratic să fi primit o mai perfectă aplicare. Cei ce au înțeles acest spirit pot să angajeze toți membrii bisericii clerici și mireni la lucrarea bisericască, fiecare la locul său, în ramura activității bisericesti convenite.

Se înțelege că acest spirit democratic găsește și contrari, cari își tem puterea de el, și cari cred prin o răstălmăcire, că ar fi contra canoanelor.

Imi aduc aminte de profesorul meu de drept bisericesc dela Universitatea din Cluj, străin și de neam și de lege. Era catolic cu o poziție frumoasă în biserică și a cărei principii absolutiste sunt diametral opuse celor depuse de Șaguna în statut. Ei bine, acest om se oprea un moment înainte de a vorbi despre organizația bisericască șaguniană și pe urmă o prezenta ca model pentru orice fel de organizație, chiar și de stat. Iar detractorilor marelui Șaguna, ținea totdeauna să le răspundă cu cuvintele: „Șaguna a știut mai bine ca oricine ce-i prieste bisericii și neamului său“.

Am dori să înțeleagă tot românul ortodox și de dincoace și de dincolo de Carpați aceste cuvinte. Să le înțeleagă ca și noi, căroră ne-a fost hărăzit să facem încă o mică repetiție de 4 ani în stăpânire străină. Ce am fi pățit dacă statutul lui Șaguna n'ar fi fost în vigoare în Ungaria în acest timp!

Desigur că pentru cei ce nu se pot încadra în spiritul statutului lui Șaguna el este un balast. Preotul din statutul lui Șaguna are responsabilități și pe pământ nu numai în ceriu, și cum omul dela fire este cam samavolnic, statutul șagunian vine să pună frâu autocratismului.

Dacă P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan a putut realiza aici în Cluj opere de mare însemnătate cu care ne vom ocupa în cele ce urmează, se datorește faptului că a înțeles acest spirit. Cu ajutorul lui a putut să angajeze toate cugetele la opera de înălțare și progres, pe care putem s'o înregistrăm azi cu deosebită mulțumire și satisfacție, când P. S. Sa împlinește 10 ani dela înscăunare în demnitatea de episcop al Vadului, Feleacului și Clujului.

După moartea regretatului Episcop Nicolae Ivan, carele

a înzestrat episcopia cu institutele fundamentale necesare unui centru eparhial: reședință, catedrală, librărie, tipografie, Academie teologică, fonduri și fundațiuni, factorii de primă trebuință, credem că trebuia să-i urmeze în scaun un om al cărții într'un centru cultural cum este Clujul. Astfel a fost ales actualul Episcop Nicolae Colan. Așteptările în această direcție n'au fost desmințite. Diferitele lucrări teologice și literare proprii ca: Sf. Apostol Pavel către Filimon (1925); La lupta dreaptă (1925); Hristos și viața omenască, traducere (1925); Biblia și intelectualii (1929); Medaliaoane (1940); Omul cel nou, traducere (1941); În legături (1946). editarea alor o mulțime de opere chiar și sub stăpânirea maghiară, sunt deplină dovadă. Episcopia a fost organizată și a lucrat cu succes în cele spirituale prin scris și viu graiu. În cursul celor 4 ani de înstrăinare, glasul său a fost auzit în vizitațiunile canonice pe toate coclanurile din Nordul Ardealului, ducând mângăiere și nădejdi de mai bine în sufletele obidite.

Sufletul nu poate însă exista în lumea vizibilă fără trup, și corpul trebuie să fie sănătos ca să rămână și sufletul asemenea. Pentru aceasta Episcopul Nicolae Colan ia măsuri îndată după introducerea sa pentru zidirea unei academii teologice. Sub antecesorul său Academia se sălășluisese în case cu chirie, lipsind fondurile pentru zidirea unui local propriu.

Teologia nu mai putea rămâne nici în casa din Str. Iașilor 14, și astfel după planul indicat de P. S. Sa s'a ridicat Academia de azi cu 2 etaje, în curtea reședinții.

Biserica are nevoie pe lângă preoți, pe care îi crește Academia teologică și de cântăreți bisericesti, cari să secondeze pe preot cu toată priceperea și demnitatea, în biserică și în activitatea sa pastorală din parohie. Se impunea deci întemeierea unei școale speciale de cântăreți, care să deie viitori psalți cu vocație și educație demni de preoți și de biserică ortodoxă.

Mai ales că învățătorii noi de stat, nu știu nici un glas, nu cântă la strună, nu formează coruri bisericesti, cu puține excepțiuni, și biata cântare bisericască a rămas din nou exclusiv pe gura cântăreților de ocazie. Episcopul Nicolae Colan are meritul de a fi înființat o școală de cântăreți bisericesti în Nușeni, în mediul rural pe o moșioară de-a Episcopiei. Aici se puteau găsi cu mai multă

înlesnire mijloacele de trai pentru elevi putând fi instruiți și în ale gospodăriei în mod practic, moșia având arături, pomet, vie, pădure și cultură de zarzavaturi. Astfel erau apărați elevii de influința rea a mediului orășenesc și păstrați neîntinați pentru chemarea lor de mai târziu.

Stăpânirea maghiară a închis această școală în primăvara anului 1942. După reocuparea Ardealului de Nord ea își continuă activitatea în Cluj și de rodnicia ei se leagă cele mai bune nădejdi.

Biserica catedrală n'a fost pe deplin terminată de Episcopul Nicolae Ivan. Urmasul său în scaunul vlădescic a câștigat fondurile necesare și a introdus încălzirea centrală, care singură ar costa azi cel puțin două sute milioane lei.

În Sovata-băi a cumpărat o casă pentru fondul Sion, punând la adăpost bunul acestei fundațiuni față de schimbările periculoase a valorilor după război.

S'au zidit și reparat multe zeci de biserici și case parohiale în cei zece ani dela 1936 și pâna azi.

În cursul celor 4 ani de stăpânire maghiară Românii ortodocși din Ardealul de Nord au rămas fără nicio școală secundară, iar profesorii dela Academia teologică, pe tema că nici episcopia nici academia n'a existat în 1918, adecă în vechea Ungarie, au fost lipsite de orice fel de ajutor material sau personal din partea statului ungar.

Episcopia a cerut și a pus la cale toate parohiile să ceară redeschiderea școalelor confessionale primare. La început se părea ca ministrul Homan va admite cererea. La urmă ea a fost refuzată pe cuvânt că statul ungar nu recunoaște decât școalele confessionale primite moștenire de la Români, adică pe cele ungurești. Și așa s'a răsbunat o acțiune de desființare a școalei confessionale cerută oarecând de oameni neprevăzători. Era adevărat că școala confesională nu era a statului dar ea a fost cu atât mai mult a poporului român.

Pentru a repara răul, îndată ce încetează stăpânirea maghiară și înainte de intrarea stăpânirii românești, în toamna anului 1944 Episcopul Nicolae dă ordin preoților săi să deschidă ușile școalelor românești, și fiindcă învățătorii erau refugiați, să intre ei preoții în acest rol, „făcându-se tuturor toate“, cum poruncește Scriptura cu plată sau fără plată.

Și așa s'a făcut.

Aceleași considerațiuni l-au determinat pe P. S. Sa să deschidă la Cluj un liceu ortodox

mixt de băieți și fete care s'a sălășluit în anul școlar 1944/45 în edificiul liceului de fete „Principesa Ileana“, liceu dăruit de Unguri episcopiei romano-catolice.

Intorcându-se liceul „Principesa Ileana“ în toamna anului 1945 și reclamând vechiul local, liceul confesional a trebuit să-și mute sălașul în Academia Teologică nou zidită. Aici vor rămâne elevii și elevele până la zidirea liceelor proprii. Pentru liceul de fete s'a început clădirea unui edificiu în Str. Avram Iancu Nr. 6.

Pentru a ușura soarta copiilor cari urmau școala la singurul liceu cu limba de propunere română din Ardealul de Nord, din Cluj, Episcopul Nicolae Colan înființează, în împrejurările grele fără de seamă, două internate: unul de băieți și altul de fete sub îngrijirea și conducerea episcopiei.

În anul 1946 înființează pe cont propriu în amintirea părinților săi o fabrică de lumânări, pe care o donează Episcopiei.

Pentru ce a scris, și pentru ce a ajutat sau îndemnat să se scrie, pentru ce a făcut sau a ajutat pe alții să poată face pentru bunul obștesc, pentru suferințele morale îndurate în numele Bisericii și a neamului său, Episcopul Nicolae Colan a fost cinstit cu calitatea de membru activ al Academiei Române, în locul regretatului diplomat Nicolae Titulescu.

Așa s'a împletit activitatea organizatoare a Episcopului Nicolae al Clujului în România și fosta Ungarie, în spirit și materie pentru Biserică și neamul său.

Noi cei ce am fost de față la instalarea sa în 1936 încercăm azi un sentiment de recunoștință față de P. S. Sa pentru tot ce i-a dat Dumnezeu să poată realiza până acum, și mai cu seamă încearcă un sentiment de recunoștință toți Românii de pretutindenea pentru faptul că nu și-a părăsit locul și turma greu încercată în 1940.

Tot acum credem că, lucrările începute în împrejurări grele le va putea duce la bun sfârșit într'o lume democratică, căreia îi aparține după obârșie și faptă, Episcopul Nicolae Colan. Această obârșie niciodată n'a uitat-o, ci cu drag, când vine vorba de copilăria sa plină de trudă și lipsuri arată palmele sale și zice: „Cu palmele m'a crescut tatăl meu, căci n'a avut stare mare; mai puține iugăre decât copii“.

Poate pentru aceasta a voit Domnul ca palmele sale să binecuvinteze atâția preoți la hirotonie și atâția credincioși în vreme de bucurie și în zile de grea încercare.

Dr. VASILE SAVA

LA PRAZNICUL ARHIPĂSTORULUI

Zece ani strecurați dela așezarea în scaunul vlădicesc a Prea Sfințitului Nicolae Colan, ne indeamnă la un scurt popas. Nu am ajuns la capătul epocii pline de frământări. Ne aflăm încă în toful luptei, care va hotări, poate pentru toate veacurile următoare, viitorul bisericii noastre. Gândurile ce le depănăm, se leagă în chip firesc de Arhiepiscopul, care ne-a condus prin răsăriștea vremilor trecute.

Soarta l-a hărăzit o grea sarcină: abia doi ani de pregătire pentru a înfrinca un program la înălțimea moștenirii, care l-a revenit după moartea primului episcop al eparhiei Clujului. Pe urmă, o frământare fără sfârșit, care a epuizat puterile generației noastre, stânenind evoluția normală în aproape toate domeniile vieții publice. Robia politică extinsă din toamna anului 1940 peste cea mai mare parte a teritoriului păstorit de noul arhiepiscop, adăugă pfeceți neprevăzute, desrădăcănând o bună parte a credincioșilor și aplicând Bisericii din nou un regim de toleranță umiltoare, după măsura concepțiilor medievale. Numai acum începe a se lumina orizontul, când se ridică, în sfârșit, „zăbrăncul durerii“ de pe ochii înlăcrimați și duhul nostru se înseninează în văpa de lumină a învierii.

Rolul Arhiepiscopului într-o asemenea epocă depinde în mai mare măsură, decât în timpuri normale, de sensul ce atribuie misiunii preoțești și de alesele calități personale, potrivite a-l ajuta să câștige încrederea păstorilor. Rodnica păstorire a lui Șaguna se inaugurează în împrejurări asemănătoare, în preajma unei furtuni, în care doar o mână viguroasă și dibace poate cârmui corabia amenințată de valuri. Prin caracterul reprezentativ al slujbei arhierestii la Români din Ardeal, vlădicii noștri s'au identificat întotdeauna cu destinul poporului, pe care l-au păstorit. Meritul episcopului din Cluj îl găsim mai întâi în exemplificarea luminoasă a acestei tradiții. De aceea nu a șovăit nicio clipă să se identifice cu turma năpăstuită, să-și asume răspunderile legate de înalta sa demnitate și să dăruiască Bisericii toată comoara de însușiri atât de necesare de-a lungul acestei decade istorice.

Votul adunării eparhiale de acum zece ani voia să așeze în scaunul de episcop al capitalei Ardealului înaltele de toate un cărturar potrivit medului de aici și tendințelor de spiritualizare a vieții bisericestii. Nu s'a înșelat cătuși de puțin în așteptările sale. Arhipăstorul nostru s'a dovedit un continuator al marilor vlădici cărturari. Mănuind cu măiestrie condeul, propoveduirea sa are totdeauna o impecabilă tinută literară, adâncește problemele teologice, printr-o analiză fină și își îmbracă expunerea într-o haină atrăgătoare, accesibilă tuturor. Teologul preocupat a prins sensul divin al evanghelistei, continuă astfel opera de exeget, cu mai puțină critică erudită, dar cu mai mult profit pentru întărirea credinței vii. Temelnicia fondului și frumusețea stilului caracterizează deopotrivă pastoralele dela praznice, cuvântările sinodale și predicile rostite la orice prilej sârbătoresc. Tratând subiecte de actualitate, conferințele sale publice posedă aceleși calități; numai că lângă masa de pe scenă sau dintr-o mare sală de conferințe auditorul se lasă mai de grabă fermecat de personalitatea oratorului, de factura literară a discursului, de

dicțiunea domoală și graiul înflorit cu citații biblice și metafore cu iz de poezie proaspătă. Vlădica dela Cluj rămâne astfel în toate impresările cărturarului rafinat, pe care ne place să-l ascultăm. Sincer și lipsit de artificii, are fraza totdeauna bine îngrijită și spune tot ce trebuie spus. Uneori s'ar părea că subtileța sa blajină se ascunde o rezervă timidă, dar adâncindu-i scrisul te convinge numai decât de conținutul masiv al fedellor, care se înalță fără meșteșug, ca petalele florilor ieșite din mâna divinului Creator. Arareori se întâmpină în opera sa invocarea preceptelor dicte de știință, cum fac unii autori, care totuși l-au în deșert forța acestei redutabile arme din zilele noastre. Prea Sfințitul Nicolae Colan este însă un veritabil om de știință, stăpân pe aparatul critic al literaturii sfinte și capabil să talmăcească cele mai dificile locuri ale Testamentului Nou. Recunoașterea meritelor sale în acest domeniu l-a adus fotollul dela Academia Română, unde a intrat între membrii activi, ca cel de al treilea vlădică, după înalțași atât de iluștri ca episcopii Melchisedec și Nicolae Popea.

Ceeace a depășit nădejile eparhialilor din vechea ctitorie a lui Ștefan cel Mare este linia de conduită pastorală a luminatului arhiereu. Episcopul ortodox al Ardealului de Nord este preot mai presus de orice, preot creștin în cel mai nobil înțeles al cuvântului, sau, dacă vreți, preotul autentic pe care îl cere lumea modernă. Smerit în pășire, și totuși cu aleasă distincție în felul de a se prezenta, pare predestinat a conduce poporul pe căile luminii dumnezeiești. Crede în mistuna și de aceea pastorația credincioșilor o face în chip firesc și ca un părinte bun, căutând să-l lege prin povești și indemnuri pline de iubire de firul nevăzut care duce spre împărăția lui Dumnezeu. Ceeace îl preocupă mai cu osebire este să „zidească sufletele“, cum așa de plastic se exprimă, să întărească credința cu cimentul convingerii. Maniera personală prin care câștigă oamenii îi ușurează mult această sarcină. Unii cred a-și impune autoritatea printr-o atitudine distantă, Vlădica din Cluj ține strecoară în suflet pe nesimțite. Zâmbetul său cuceritor nu afectează vre-o vanitate, e un dar spontan al naturii, care îl apropie de omul modern. Dar ce bine cunoaște Vlădica Nicolae această făptură a lui Dumnezeu, care se sbate în lumea de astăzi luptând cu ispitele unei civilizații tot mai progresate, revenind însă tot de atâtea ori cu o căință impresionantă la izvorul nedesmițit al adevărului și la sâmul bisericii. Către ea se îndreaptă poava pastorală arhierestii chemându-o să se facă părtaşă învierii. Dar în aceeași vreme ține seamă și de masele largi, care-l ascultă cuvântul cu religiozitate, căutând la temelurile lui sprâjin pentru credința proprie, mângâierea pentru dureri și nădejdi pentru viitor. „Naștile au și ele un suflet!“ Da, fără indoială și sufletul nației noastre poartă pecetea legii lui Cristos. „Căci, adăugă, înspiratul predicator: „ne-am pomenit în lume ca neam creștin“. Aceasta e tradiția poporului românesc, pentru păstrarea și adâncirea ei luptă și se vânzolește arhieroul conștient de datorită sa. Martori ai acestui eroic apostolat putem doar adăuga, că un seceriș bogat acordă răsplată cu venită vrednicului slujitor: năcării

înțelegerea din cuprinsul bisericii nu pare mai desăvârșită, ca în această eparhie și niodată n'a fost mai strânsă solidaritatea celor ce urmează un steag creștin, ca în zilele acestea de sbucium, înseninată de poava, grija și iubirea părintescului lor vlădică.

Lipsește, admitem ceva din profunzimea, pe care am încercat să-l schițăm aici: crezul politic și atitudinea sa față de mai marii puterilor lumesti. După noi însă Prea Sfințitul Nicolae Colan e departe de a se pasiona pentru lupta politică. Cunoaște toate pulsațiile neamului său, l-a urmărit în visurile lui mari și a cultivat, mai ales în inima tineretului, sentimentul celui mai nobil patriotism. În concepția sa însă acțiunea politică rămâne tot numai o datorie de îndeplinit, ca o slujbă la altar, cu credință și devotament întreg. De

aceea a servit țara când i s'a cerut, ca ministru, dar s'a socotit obligat să rămână alături de poporul său și după izbeliștea judecării dela Viena, nu pentru a-și făuri un pedestal politic, ci spre a vărsa încredere în suflete, a îndemna la rezistență prin pilda umilinței, la care a fost supus, și a vesti „ratul nou“, care înfloreste după înviere.

După ce a trecut „cumplutul vartej“ providența l-a învrednicit pe Șaguna cu aproape un sfert de veac pentru a se închina marilor realizări, ce trebuiau zidite în locul ruinelor lăsate de dezastru. Să nădăduim, că bunul Dumnezeu, va dăruie și arhieroul nostru un veac lung, ca să albă răgaz a înfăptui tot ce crede folositor bisericii și neamului. Ratu nou pe pământ nu înfloreste, decât prin strădanle necontenite și prin muncă fără preget. Ele hotărăsc și destinul nostru.

SILVIU DRAGOMIR

PRINOS

În văgunile munților, cuiburi de lumină, se făuresc zorile zilei, zorile neamului.

Negoiul, ballag de piatră drumetilor românești, s'a proptit la cotitură de drumuri și veacuri, așteptând sosirea „Impăratului“.

„Impăratul cel Bătrân“, privește cu luminele dimineții câmpia transilvană, deșteptând om și fiară la porunca zilei: munca.

Ingenunchiați, cu aburii trudei și-a somnului muncit de griji, supușii trimis prin crainicul vânt, rugăciune de dimineață: „Mărire Ție Doamne, Mărire Ție!“

„Impăratul cel Bătrân“, arătând semn către înălțimi, zidește cerul; și balta albastră se naște luminându-se din porunca gândului Său.

Și astfel: se face ziua.

Undeva, departe, între dealuri, se aude molcom, prin surzenia depărtărilor, dangăt de clopot. Grav și spuzit de veselie. Dangătul clopotului mare din Valea Feleaacului, care-și plânge morții și-și numără vii.

Incepe, în zi de Sân' Petru, „utrenia eroică“ a neamului dreptcredincios. La vremea pomenirii, se aud nesfârșite șiruri de nume: Ion, Nicolae, Vasile, Ană, Mărie... După fiecare nume, clopotul ingenunche în dungă cu'n sunet prelung.

„Impăratul cel Bătrân“ ascultă din muntele Sionului Valah, deslegând ecoul fiecăruia cuvânt: „Ioan, Nicolae, Vasile, Ană, Mărie!“...

Aprinde atunci limină mai vie, ca să vadă prin bezna abia descheiată, pe liturghisitor. Să-l vadă și să-l scrie cu osebire în cartea vrednicilor, pentru veșnica amintire, la ziua judecării de apoi.

Și-l amintea de acum zece ani, când îl miruise cu har ca vlădică peste Neamul Valah. Argintul vremii schimbase puțin chipul, înflorindu-i crini albi la tâmplele-i arse de focul credinței și dreptății neamului său. Schimbase vremea, după rit bizantin, fața luminoasă a „Sutașului“, da în schimb inima, inima în care „Impă-

ratul cel Bătrân“ citește fără de opreliște, inima-i crescuse-pogan.

Inima-i crescuse munte de lumină și râvna dreptcredincioasă rodise „foc viu“ în toate câte se învrednicise a face.

În biserica cea mare liturghisea „Sutașul“ cu sobor de bătrâni și tineri alătura. Mai ales tinerii crescuți după voia inimei sale și bătrânii care se împotrviseră cu sârg „odihnei“, rodind totdeauna sfat și faptă de pricepuți dascăli și ntr'aleși muncitori pe ogorul credinței.

Între toți, „Sutașul Nicolae“ era cel mai mare prin puterea dragostei și prin râvna împlinirii dreptei credințe. Cel mai plin de umilință biblică, asemenea Marelui Său Stăpân.

Vorba lui: melodia serafic cuvântul Evanghelistei, dându-i iz de bună și plăcută tămie cronicărească, bine și cucernic primită în ogorul inimilor creștine.

Slova lui: făcea să înflorească „florile dalbe“-i credinți și rodea cea mai multă azimă pentru mântuirea norodului.

Și văzându-l astfel „Impăratul cel Bătrân“, s'a bucurat foarte, luminând coama munților mai viu, după chipul bucuriei Sale, și Vaile Feleaacului s'au umplut de lumină precum candelule „fecioarelor înțelepte“. Era lumina aceasta mare cu putere pământeană, aprinsă de inimile valahilor desrobiți, da prin lucirea ei fără seamăn, era parcă lucrare voită dela Dumnezeu.

„Impăratul cel Bătrân și veșnic“ s'a apropiat atunci de Catedrală și mâna Sa cea dreaptă, mai strălucitoare decât puterea vederii și mai blândă decât mângăierea nădejdi pentru cel surghiunit, a pus-o peste creștetul celui ingenunchiat, zicând:

„Slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost pus, peste multe te voui pune!“

Și ca un ecou prelung, duh din duhul cerului și-a pământului, poporul a pornit a cânta: „Întru mulți ani Stăpâne!“

GHEDEON

ARHIEREUL PROFESOR

La praznicul sf. Apostoli Petru și Pavel se împlinește un deceniu, de când Profesorul și Rectorul Academiei Teologice din Sibiu, Dl. Nicolae Colan ales Episcop al Eparhiei noastre, a fost instalat în scaunul arhieresc al vrednicului înaintaș Nicolae Ivan. Se lucruse mult pe toate tărâmurile în reînființata ctitorie a lui Ștefan cel Mare, pe meleagurile Clujului, ajunse sub oblăduire românească. Din nimic, prin dârza voință a încercatului luptător septenarului Vlădică Nicolae Ivan, s'a ridicat reînviata Episcopie, la strălucirea așezămintelor surori din Transilvania. A lăsat totuși o moștenire grea. Noului ales îi revine sarcina consolidării și desăvârșirii lucrării începute. Conștient de această chemare, în duhul strădaniei și jertfelniciei apostolice, cu bărbătească hotărâre, Nicolae Colan continuă să tragă brazda începută. Iscusit la minte, cântărit la vorbă, bun la suflet, înarmat cu o frumoasă cultură teologică și literară, repede se încadrează în noua chemare.

Dacă în momentul alegerii mai erau unele îndoieli asupra posibilităților de a duce sarcina păstoririi Clujului în același ritm cu antecesorul, la câteva luni după înscăunare, încrederea și siguranța unanimă a fost câștigată.

E lung drumul făcut în cei zece ani. E lung și plin de greutate și obstacole cunoscute doar de marii conducători de destine din timpuri de bejenie. Neamul și biserica ajung la o mare răscruce. Toate puterile vitale sunt puse la încercare. Istoria se scrie cu sânge, suferință și hotărâri eroice. În aceasta luptă de izbăvire națională Episcopul Nicolae Colan își are partea lui de contribuție.

Dar nu pe această pantă vreau să urmăresc amintirile deceniului trecut. Menirea urmașilor este, de a cântări după dreptate faptele. Înaintea ochilor stăruie mai mult figura arhierelui profesor. E unul din aspectele multilaterale ale activității P. Sf. Sale.

Se desemnează această figură în deosebi în cei 4 ani de stăpânire streină asupra Transilvaniei de Nord.

De altfel, precum era firesc, profesorul ajuns arhieriu nici un moment n'a întrerupt contactul cu școala de toate categoriile. În cadrul preocupărilor pastorale, a găsit totdeauna timpul necesar pentru studiu, inspecții școlare, conferințe didactice și pentru legătura strânsă cu profesorii, studenții și elevii. Prin acest contact a căutat să introducă un duh nou în școală, un duh de dragoste față de așezămintele strămoșești, de muncă intelectuală, de ordine și disciplină, de apropiere între arhieriu, profesori și tineret. Biblioteca lui personală e pusă la dispoziția profesorilor dela Academia Teologică. An de an biblioteca Academiei se îmbogățește cu opere de valoare, fie donații personale, fie prin înțelegătoarea contribuție materială a Episcopiei. Și de îndată ce situația financiară a Eparhiei i-a permis a instalat Academia, într'o clădire nouă corespunzătoare, amenajată cu tot confortul și utilajul didactic necesar unei bune pregătiri. Studenților le înlesnește posibilitatea de studiu, ajutându-i cu burse, până la echivalentul întreținerii gratuite. Tipografia o pune la dispoziția Academiei să-și poată tipări Anuare din ce în ce mai voluminoase. Iar profesorilor le face condiții avantajoase de tipărire și desfacere.

Înțelege râvna și greutatea fiecărui profesor, venindu-i în ajutor de căteori este nevoie. Cunoaște și apreciază pe tinerii studenți de pe băncile Teologiei. Zelul de studiu, buna purtare, entuziasmul pentru misiunea preotească le-o răsplătește nu numai în Academie ci și la numirea în parohii.

Dar ori cât de viu ar fi fost contactul cu Academia și școala peste tot până în toamna anulului 1940, e departe de ceea ce urmează după această dată. De atunci Arhierul intră în școală ca profesor de Noul Testament.

În Septembrie 1940 Academia Teologică rămăsese numai cu 2 profesori titulari. Era școala care cu orice preț trebuia să funcționeze, pe de parte pentru a pregăti preoți pentru două eparhii văduvite în bună parte de păstori sufletești; pe de altă parte, alături de Academia Teologică soră erau singurele instituții de cultură religioasă și națională spre cari se îndreptau toate privirile neamului obidit și prin cari trebuia să se afirme cultura românească.

În luna Octombrie tinerii studenți rămași fără nicio posibilitate de a-și continua studiile se îndreaptă spre Teologie. P. S. Sa ia o hotărâre eroică: Academia își va deschide porțile în 5 Noiembrie, completându-se corpul profesoral prin consilierii Eparhiali, doi profesori suplینitori recrutați dintre profesorii de liceu rămași în Cluj și însuși premerge cu exemplu de abnegație și muncă, luând disciplina Noului Testament. Cursurile s'au început cu o însuflețire și o voință de muncă egalate doar de acțiunile hotărâtoare ale timpurilor de bejenie. De două ori la săptămână cu o regularitate matematică Episcopul apărea la ora 9 în cancelaria profesorală, ca să și țină cele 4 ore săptămânale de cursuri Neo-Testamentare. Un gest încurajator pentru profesori și studenți, un gest de jertfelnicie și muncă în plus, care trebuia suplinită în oare de muncă până noaptea târziu. A redevenit iarăși profesorul, care lăsase în urmă 14 ani de activitate științifică. Între profesori este colegul și nu arhierul, fără a căuta vreodată să-și impună voința, discutând dela egal la egal toate problemele școlare la ordinea zilei. Între studenți este profesorul stimat și iubit nu pentru calitatea de arhieriu, ci pentru frumusețea cursurilor. Zi de zi se sudează legăturile trainice între școală și arhieriu, cari vor rămâne nestirbite în sufletul tuturor profesorilor și studenților din acea epocă de luptă și râvnă deosebită. Dar anii 1940—44 au format o tradiție care nu se mai șterge. Episcopul Nicolae Colan, cu toate că azi catedrele își au titularii lor, a dorit să figureze în Programul de învățământ cu 2-ă ore săptămânal de „Conferințe Neo-Testamentare“. Continuă a rămânea profesorul de ieri. Și aceasta spre binele Academiei și cinstea arhieriei. Academia se bucură în afară de un prestigiu deosebit, e pusă în afară de fricțiunile inerente instituțiilor surori față de forurile conducătoare, face față tuturor greutăților timpurilor pe cari le trăim prin hotărâri luate în comun cu căpetenia bisericească; iar Episcopul mandatar al Mântuitorului în mijlocul poporului credincios, urmând tradiției apostolice este în primul rând propovăduitor al evangheliei și educador al viitorilor păstori sufletești, cunoscându-i dela începutul formării lor. Prin această frățesă colaborare între Episcop și școala teologică,

la aparență de mică importanță, stă în picioare principiul străvechi și singur corâspunzător, că biserica își formează clerul ei.

A rodit și pe tărâm literar teologic ultimii 6 ani de profesură ai P. S. Sale. Consecutiv la scurte intervale tipărește în două ediții traducerea după original a Noului Testament; „Omul cel nou“ și „In legături“.

Trei lucrări cari zidesc sufletul preoților noștri. Toți căți apreciem strădania dăscălescă a Episcopului Nicolae Colan, la împlinirea primului deceniu de Arhierescă păstorire îi urăm sănătate, viață lungă și putere de muncă, așteptându-l să continue a coborî în mijlocul nostru ca profesor.

Dr. L. G. MUNTEANU

Vlădicul Nicolae, exponent al culturii naționale

Neamul românesc este un neam adânc creștin. Creștinismul a lucrat ca cel mai de seamă factor spiritual la însăși întocmirea firii lui și va lucra mereu tot timpul cât această fire nu va fi alterată în structura ei. De aceea sufletul românesc și toate creațiunile lui autentice, cultura specific românească, poartă pecetea creștină. De aceea și personalitățile cele mai reprezentative ale culturii românești sunt acelea ale căror inimă, cuvânt și faptă desvăluiesc organică împletire între duhul creștin și duhul neamului.

În lumina acestei constatări, ne bucurăm și ne mândrim cu el, că Arhierul nostru, Episcopul Nicolae, este astăzi personalitatea care reprezintă, în gradul cel mai înalt și în cea mai expresivă formă, această fericită îngemănare a unei înalte și multilaterale culturi ca o intensă și curată trăire ortodoxă. Așa îl arată firea-i blândă și caracterul armonic, așa îl înfățișează cuvântul cald și slova-i măiestrită, așa îl prezintă frumoasele năzuințe și faptele hotărâte, în toate demnitățile pe care Biserica și Patria i le-a încredințat. La nicio altă personalitate nu întâlnim o atât de armonioasă îmbinare între gând și tărie, între erudiție și viață și o atât de desăvârșită identificare cu sufletul neamului, cu idealurile, bucuriile și durerile acestuia.

Activitatea culturală a Vlădicului Nicolae este prea bogată, ca să poată fi expusă în câteva rânduri. Cel mult i se poate arăta spiritul în care se desfășoară. Și acest spirit este cel creștin-național. Permanențele spiritului românesc sunt liniile directoare ale multiplei și rodnicei activități pe terenul culturii a Vlădicului Nicolae, care aparține deopotrivă și Bisericii și teologiei și literelor românești. De aceea vedem în Vlădicul Nicolae un exponent al culturii naționale.

Iată pentru ce Arhierul nostru nu putea lipsi din incinta celei mai înalte instituții a culturii românești, a cărei presti-

gioasă ilustrație este. Așa au și socotit cu toții, atunci când cu glas unanim a fost chemat la Academia Română.

Într'o vreme, mulți dintre reprezentanții științei și artei românești, sub influințe străine de firea neamului nostru, s'au despărțit sufletește de creștinismul românesc sau l-au privit cu indiferență. Opera de readucere a intelectualității românești pe linia rostului nostru și demnității noastre de neam creștin, operă încă nesfârșită, n'a fost și nu este ușoară, dar ea și-a găsit în Arhipăstorul nostru, de un sfert de veac încoace, pe lucrătorul cel mai vrednic, mai neobosit și mai cu prestigiu printre oamenii de cultură. Prin atitudinea sa, prin cuvântul și prin scrisul său a exercitat o influință hotărâtoare în această privință. Căci s'a văzut de pretutindeni că în scenă a apărut o personalitate excepțională. De aceea a fost și este ascultat ca necontestat conducător spiritual. Și astfel, dascăl prețuit și respectat, traducător și tâlcuitor al Sfințelor Scripturi, multă vreme conducător de revistă bisericească cu înalt prestigiu științific, publicist de superioară factură, însuflețitor al forțelor neamului prin duhul lui Hristos, colaborator neobosit la opera de zidire a unei vremi nouă, luminat îndrumător cultural, mângâietor și oțelitor de suflete în vreme de cum-pănă grea, Apostol deschizător de zaviști nouă, Vlădicul Nicolae se înalță ca un luceafăr strălucitor spre care mii și mii de ochi se îndreaptă cu dragoste, cu nădejde și admirație. În toată istoria noastră, rar s'a mai întâmplat ca un arhipăstor să fie simțit de întreaga obște românească, dela clasele sociale cele mai de sus până la smeriții ciobani, atât de al nostru, ca Vlădicul Nicolae.

Pentru sine, acesta e cel mai frumos omagiu ce i-l putem aduce; iar pentru neam, motiv de întărire a încrederii în forțele lui creatoare de cultură.

Prof. Dr. I. TODORAN

Episcopul Nicolae și tineretul școlar

Față de tendințele de laicizare tot mai pronunțate ce s'au observat pe marginea învățământului, Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae, nu odată a încercat să convingă oficialitatea că se face o greșală care ne va costa mult. Evenimentele i-au dat dreptate.

Arbitrajul dela Viena a frânt în două trupul Ardealului și odată cu aceasta cei rămași să-și ducă sorocul pe pământul stăpânit de străini, pe lângă alte umiliri, au fost nevoiți să-și instruiască copiii în niște instituții cari numai potrivite spiritualității românești nu au fost. În această situație, singura lor mângăere și nădejde era Biserica. S'au legat copiii de Biserică cu nădejdea omului care se vede naufragiat în mijlocul unei ape infuriate de furtună. Și nu s'au înșelat în așteptările lor. Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae n'a scăpat nici un prilej spre a fi în mijlocul lor. Ca să poată citi slovă românească, scrisă de fii neamului ce au rămas să ducă greul alături de ei, în fiecare lună li se puna la dispoziție un număr considerabil de exemplare din revista „Viața Ilustrată”. Revista umbla din mână în mână, până ajungea să fie citită și de cel din urmă elev. Stimulați în felul acesta de luminatul nostru ierarh, n'au fost rare cazurile când însuși elevii au căutat să trimită micile lor încercări la redacție. Unele dintre ele au văzut lumina tiparului, vădind alese aptitudini literare. În acest sens a știut folosi și cărțile ce apăreau în Editura Episcopiei noastre. N'a fost elev, în răstimpul anilor de obidă, care să nu primească asemenea cărți. Indiferent de rezultatul obținut la studii, cu prilejul sfârșitului de an fiecare își primea cartea din care putea aduna ceva pentru viață.

Cu un asemenea suflet, nu-i mirare că Prea Sfinția Sa a ajuns în centrul preocupărilor școlarești. Serbările de sfârșit de an și în special examenele de religie, care se făceau cu mare fast, vor rămâne încă multă vreme vii în amintirea tineretului nostru. Era în acel prilej o zi de sărbătoare care aducea în clasă, pe lângă parfumul florilor și acel aer patriarhal și românesc specific marilor înfrățiri între școală și biserică neamului.

După cum era de așteptat, odată cu schimbările din toamna anului 1944, dela sine urma ca și ritmul școlărilor să se schimbe. Și Prea Sfinția Sa Vlădica Nicolae a fost cel dintâi care a pus piciorul în prag. Înțelegerea care a aflat-o la conducătorii școlii, i-a ajutat să deschidă un liceu confesional mixt în clădirea liceului „Principesa Ileana”, iar pentru anul școlar, care acuma se sfârșește, acest liceu să-l bifurce, unul pentru băieți și altul pentru fete.

Chiar dela început, școala Vlădicului Nicolae s'a bucurat de încrederea părinților și a elevilor. Autoritatea de cârturar și luminat îndrumător al tineretului a atras odată cu simpatia copiilor și bucuria profesorilor din localitate. Școala noastră, ieșită ca din pamânt, s'a văzut înconjurată de o serie de persoane alese, iar acolo unde împrejurările n'au îngăduit să avem profesor potrivit, s'au găbit profesorii de Teologie să umple golurile. S'au înfrățit în felul acesta, profesorii secundari cu cei dela Academia Teologică, iar elevii au putut să cunoască mai de vreme atmosfera de aleasă prietenie, care se face între școala secundară și una de structură universitară.

Dacă e adevărat că tineretul reprezintă sufletul de mâine al nației,

nu-i mai puțin adevărat faptul că de felul cum este crescut și educat acest tineret depinde viitorul lui și al națiunii din care face parte. Departele noi gândul să contestăm valoarea educativă a învățământului care se face în școlăle Statului, nu putem totuși să trecem pe lângă faptul că multe din lipsurile vieții sufletești se datoresc acestor școlăle care au făcut atâtea experiențe pe spinarea bieților elevi încât mulți dintre ei au eșit în viață fără de o normă precisă de orientare. Și nimic nu-i mai rău decât a oscila încontinuu între o ex-

tremă și alta. Față de această situație, școala confesională rămâne totdeauna pe linia ei bine definită, în veșnică năzuință de a lumina mintea și de a încălzi inima la focul învățăturilor Evangheliei Domnului. Cu ce suflet a muncit și muncește Vlădica Nicolae în această latură, o spune tineretul nostru, care-l înconjoară pretutindenea cu dragoste și-i ascultă bunele povețe. Păstorul și tinerii lui păstorii formează un splendid buchet de flori cari toate cresc la lumina și oblăduirea bisericii. În mijlocul lor, Prea Sfinția Sa se simte în mijlocul familiei mari a Neamului.

Pr. AUG. FAUR

MUNTE DE LUMINĂ

închinare P. S. S. Nicolae Colan, al Vadului, Feleacului și Clujului.

*Stăpân pe aici te-a rânduit pronia și noi: gloata,
Ca să întorci vremii și destinului crud roata;
Valah cu suflet luminos de țaran și creștin pe dindouă:
Așa Vlădică la așa vremi, ne trebuia nouă.*

*Făcut-ai făcut din hatul Feleacului nădejdilor cârjă
Și din credință, cetate între cetăți, asemenea dârjă;
Credincios turmei, ai rămas s'o petreci printre haini,
Vremea schimbându-ți coroana de spini în coroană de crini.*

*Și-ai rânduit cu azima credinții cărare de lumină pentru rumâni
Ca Moise, prin pustia unguirească de răutate și mărăcini;
Da mai drept ca acela, în cuget și n fapte curat
Ai ajuns să vezi vremea trecerii nedreptului hat.*

*Umilindu-te, virtutea te-a înălțat cât munții, cât cerul
Bucurie făcând neamului tău și Celui de Sus: Oțerul.
De aceia țărani, zălerii din șteampuri și moațele toate
Cu prunci, cu dieci și cu popi, stau azi în juru-ți cetate.*

*Și inima lor: aur mestecat cu doină, cu sânge și zgură
Arieș de zloată s'o pornit spre Tine năvalnic să cură:
Toți te vor dascâl și peste duhul valah, împărat;
Munte-de-lumină-Nicolae, Vlădică și obștei fântat.*

DOINIȚA CIRES

EPISCOPUL NICOLAE

animator al apropierii între cele două Biserici românești

La zece ani de rodnică activitate arhierescă, P. S. S. Nicolae merită în plin să fie înconjurat de dragostea și recunoștința tuturor Românilor, dar mai ales a aceloră din Ardealul de sus.

Arhierul blând a fost cunoscut întotdeauna ca om al păcii și al înfrățirii întru Hristos. De aceea în cei patru ani de grea robie, pentru noi, cari am rămas aici, colaborarea frățească dintre cei „doi mari” ai Bisericilor noastre, Nicolae și Iuliu, n'a însemnat o surpriză. Totuși suferința și prigoana, suportate deopotrivă, ne-au apropiat mai mult: poporul nostru și-a pus toată nădejdea în cei doi stâlpi ai Bisericii și neînfricați tribuni. Duhul împăciuitoare i-a înfrățit atât de mult, încât bieții români de pretutindeni priveau la arhierii lor ca la „doi ochi într'o lumină”, ochii ce trebuiau să călăuzească neamul în lumina Evangheliei și ca la „doi brazi dintr'o tulpină”, brazi cari nu

s'au încovoiat nici nu s'au rupt, în ciuda tuturor loviturilor vrășmașe.

Împreună lucrarea arhierilor ne-au înfrățit inimile noastre ale tuturor și ne-au însuflat un singur gând: apărarea creștinismului românesc și a românismului creștin.

În această râvnă creștină, am avea atâtea de spus. N'a fost inițiativă, n'a fost întreprindere în interesul neamului fără ca cei doi arhierii să nu se sfătuiască împreună. Iar când la diverse aniversări sau cu ocazia diferitelor praznice îi vedeam pe cei doi arhierii îmbrățișați frățeste, ochii ni se umpleau de lacrimi de bucurie.

Am fi nedrepti dacă am crede că numai suferința comună ne-a apropiat. După eliberare P. S. S. Lor au rămas aceiași, ba am putea spune că au mers și mai departe.

Impresia lăsată prin participarea P. S. S. Nicolae la una din conferințele organizate de asociațiile unite, în Postul Mare,

nu se va șterge niciodată. Poate e întâiul pas de acest fel făcut, în atari împrejurări, de un înalt arhieru ortodox.

Vor rămâne însă epocale cuvintele cu care și-a încheiat P. S. S. Nicolae conferința ținută tot în Postul Mare din acest an, în Sala Teatrului Național, de față fiind și P. S. S. Iuliu: „...în anii de grea urgie am mers mână în mână. Avem acelaș Dumnezeu, ne închinăm acelaș Hristos și în aceeaș formă — numai că unii ne închinăm în spirit, ceilalți în duh — unii cerșind dela Dumnezeu îndurare iar ceilalți milă. Dar peste toate acestea în fiecare Duminecă la Sf. Liturghie rostim: Să ne iubim unul pe altul”.
Întru mulți ani, Stăpâne!

Pr. NIC. PURA

O INSPECȚIE

Termenul este impropriu fiindcă inspecția implică inspectori, plan de lecții, procese verbale și alte formalități. Ori, Episcopul nostru este departe de toate aceste ritualuri oficiale. Prea Sfinția Sa ne face „vizite”, după cum însuși le-a numit, vizite colegiale, de dascăl cu experiență mai îndelungată, și cu multă, foarte multă dragoste și înțelegere pentru sufletul copiilor. Totuși noi, profesorii, le zicem inspecții, fie dintr'o obișnuință profesională, fie din dorința ce o avem întotdeauna să „eșim bine”, mai bine ca la oricare altă inspecție.

Într'una din zile, o zi de vară senină și caldă, lecția de sinteză se desfășura greu și din negura uitării și din moleșala atât de caracteristică ultimelor zile de școală. Prin ferestrele deschise pătrundea odată cu căldura de afară și liniștea ceasurilor din preajma amiezii. Zvonul orașului se auzea numai din când în când, stins și îndepărtat. Elevii ar fi fost mai bucuroși să asculte decât să răspundă, să asculte povești din alte lumi și din alte vremi.

Ușa se deschide deodată și apare Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae, urmat de secretarul eparhial și de directorul școlii. Ca prin farmec clasa se înviează, răspunsurile sunt râspicate și limpezi. Cronicari și mitropoliți, clerici și mireni, apostoli ai latinității și unității neamului coboară printre noi, sub privirea limpede și zâmbetul binevoitor al episcopului cârturar. Întrebările Prea Sfinției Sale, întrebări de sinteză și de coordonare a cunoștințelor sunt frământate cu hărnicie și cu râvnă.

Sfârșitul orei vine pe neașteptate, întrerupând o comuniune de idei, de sentimente românești și creștinești izvorite dintr'un izvor autentic și abundent.

M. I.

„Dumnezeu este sprijinitorul picioarelor drepte și cine se luptă pentru dreptate, se luptă pentru Dumnezeu.”

(N. Bălcescu)

Episcopul Nicolae: Exemplu de atitudine românească

Cu greu s'ar putea închipui vremuri mai grele pentru un vlădică valah, decât anii cei negri, trăiți de Românii din Ardealul de Sus, după ce la Viena cei doi conți și un baron au tăiat în două acest pământ.

Ungaria lui Horthy era țara unui mit: mitul „coroanei de aur”, care era îndreptățită și azi, ca și acum o mie de ani, să robească milioane de oameni.

Vlădica Nicolae a întruchipat însăși negarea acestui mit. A spus-o, din prima clipă, când și-a pus piciorul Horthy în piața Clujului și a repetat-o la fiecare prilej cu bun chip. De aceea vifor de prigoană nebună s'a pornit împotriva Sa și a Bisericii Sale, numai fiindcă păstor și păstorii deopotrivă, voiau să meargă pe calea Domnului „cu creștinească evlavie și cu românească însuflețire”.

În cei patru ani, lungi cât patru veacuri, unde a fost Vlădica Nicolae al Clujului, acolo a fost tot românismul din Ardealul de sus. Nici-o faptă românească, cu răsuneț religios, politic ori cultural, nu s'a făcut în acele zile fără știrea, sfatul sau îndemnul Său. A împiedecat să dea rod amar sporadicile înmuguriri de neînțelegeri între frați. A avut cuvântul Său această putere, fiindcă toată suflarea românească era încredințată că peste turlele oricăror grupări, chiar și peste turlele bisericilor surori, Vlădica Nicolae al Clujului, în toate cele cari ating pământul, nu urmărește decât steaua călăuzitoare a neamului.

De aceea răspunsul dat ministrului maghiar Jeszinszky, era însăși răspunsul neamului. Jeszinszky a întins o mână Vlădicului nostru peste cadavrele celor dela Tresnea și Ip, peste suferințele și umilințele miilor nescărșite de expulzați și deportați, peste lacrimile fetelor și bunicilor smulși din sânul familiei, peste sudorile de sânge ale tinerilor noștri prinși la plug pe moștile grofilor. Acea mână cerea un sprijin pentru

orânduiala „coroanei”, împotriva „pericolului” rusesc:

— „Nu e o figură de стил, Excelență”, — vorbi Ministrul, „pericolul e iminent pentru noi toți”.

— „Domnule Ministru, abea în ziua când se vor împlini ceea ce prevedeați dumneavoastră acum, abea când zăgazul de pe Carpați va fi rupt, abea atunci își vor da ai dumneavoastră seama că și neamul nostru are un suflet și drept la viață”.

Jeszinszky a rămas o clipă uluit, privind ca la o arătare ca din altă lume, la impunătoarea figură a Vlădicului, la crucea lui mare de pe piept și la barba cea cărunță. El nu avea de unde ști că dărușenia răspunsului e a unui fiu de țărani dintr'un neam de țărani și că argintul din firele bărbii lui, era un dar al „coroanei”, la care se închina ministrul.

Vlădica Nicolae al Clujului a fost în cei patru ani un ostaș neînfricat în haină proțească, plin de demnitate, stând de veghe lângă suflățul sfânt al Neamului. Și faptele și opera Sa literară ne duc la încheierea aceea.

Una din cele mai des citate figuri evanghelice din opera Vlădicului Nicolae e Sf. Ioan Botezătorul. Acel Ioan s'a umilit în fața Domnului neîndrăsnind să-i deslege nici curelele încălțămintelor Lui, dar în fața oamenilor a stat drept, biciuindu-i cu vorbe grele pentru păcatele lor și muștrându-l aspru pe rege, pentru fărădelegile lui.

Atât din faptele Vlădicului Nicolae, cât și din opera Sa literară se desprinde o figură de luptător neînfricat, un apărător al sufletului neamului nostru împilat.

Avem credința că Vlădica Nicolae ar fi fost gata de fapte asemenea Sfântului și nici temnița, nici chiar o altă Irodadă cu „coroană de aur” nu l'ar fi putut abate dela îndatorirea de cel dintâiu creștin și român din Țara de Sus.

V. VLAD

Episcopul Nicolae Colan și cântarea religioasă

Era la 30 Decembrie 1922 într-o zi de Sâmbătă seara, cu prilejul unui concert aranjat de Corul Episcopiei sub conducerea subsemnatului în sala festivă a Prefecturii din Cluj. Privind publicul din fruntea corului, în timp ce mulțumeam aplauzelor, între alte fețe selecte din sală, mi s'a oferit ca primă ocazie să zăresc și pe cea a Prea Sfinției Sale Nicolae, fost pe acele vremuri secretar al Consiliului Arhiepiscopesc din Sibiu.

Alesul oaspe dela Sibiu, cu a cărui figură blajină în modul acesta am luat primul contact, mi se părea că urmărește cu multă atenție și interes desfășurarea întregului nostru program, stând aproape nemișcat, gânditor și cu privirea-i fixă, astfel precum îl mai rețin și acum în memorie.

Din informațiile primite la înlămpare atunci, mi-am putut formula mai târziu frumoasa convingere că, personalitatea celui ce era destinat să devină al II-lea demn succesori în scaunul vlădicesc al reinviatăi episcopii din Capitala Ardealului, întrunește bogate calități sufletesti, între cari în mare măsură și pe cea a iubirii față de cântarea bisericească.

O notă caracteristică în aprecierea aptitudinilor sufletesti, cari îl înalță pe om deasupra preocupărilor materialiste și-l apropie de desăvârșire, este de sigur simțul artistic sau sentimentul iubirii pentru frumos. Între aceste preocupări, locul de frunte îl ocupă cel al muzicii, respective al cântării.

Prea Sf. Sa a dat deplină dovadă din vârsta tinereții, ca elev de liceu, ca student în teologie și litere, ca

secretar consistorial și profesor că, nu era numai un simplu admirator al muzicii și cântării, ci era un cultivator priceput și sprijinitor direct al frumosului. Activând chiar ca violonist, dirijor de coruri, membru activ în diferite reuniuni corale și membru ales în comitetele lor de conducere la Brașov, Sibiu, comuna natală Arpădac, în refugiu prin Basarabia, apoi ca membru ajutor, onorific și președinte al diferitelor societăți corale religioase, dovedește cu prisosință sprijinul efectiv și moral pe care a înțeles să-l dea cultivării cântului.

În decursul celor 10 ani de păstorire la Cluj, festivitățile și producțiile religioase școlare, concertele societăților corale bisericești aranjate în săli festive, în biserici, la Colegiul Academic sau la Teatrul Național, au fost întotdeauna onorate cu înalta prezență a Prea Sf. Sale, ridicând astfel prestigiul și solemnitatea acestora.

Înzestrat cu o fire blândă și cu un suflet mare, P. Sf. Sa propovăduște buna înțelegere între frații români de confesiuni diferite și nu ezită a lua parte la concertele religioase date de reuniunea corală greco-catolică, în bisericile lor. De curând am fost matorul ocular când în Biserica „Universității”, la concertul corului unit, la care ca prim punct s'a intonat cântarea arhierască: „Pe dispunătorii și Arhierii noștri...” în timp ce Prea Sf. Lor Episcopii frați și prieteni români Nicolae Colan și Iuliu Hossu intrând în biserică se așezau împreună în aceiași strană arhierască.

Prea Sf. Sa întemeind o școală de cântăreți la Nușeni, la un an după instalare ca Episcop, a înțeles ca să dea cuvenita importanță cântării religioase de strană, îngrijindu-se de educația culturală și morală a cantorilor bisericești din Eparhie, cari sunt secundarii preotului slujitor în toate slujbele religioase. Perfecționarea, purificarea și uniformizarea cântărilor bisericești se poate face numai în școlile teologice și cantoriale sub instrucția și supravegherea conștiințioasă a profesorului de tipic și cântare bisericească în strânsă colaborare cu întregul corp profesoral.

Prea Sf. Sa Episcopul Nicolae având rutina și priceperea necesară

în ale cântării religioase știe cu deplină competență să acorde acestui însemnat studiu în educația religioasă cuvenita importanță și protecție. Cântarea bisericească cultivată și propagată în școală, în biserică și în păturile sociale, este purificatoare de suflete, ca cea mai perfectă manifestare a sentimentului religios.

Pentru menținerea bunului prestigiu al cantorului bisericesc și pentru buna lui pregătire în școala cantorală pe deoparte și al continuării bunului raport moral și material între slujitorul altarului și secundatorul acestuia, s'a obținut de către P. Sf. Sa dela Ministerul Cultelor înființarea mai multor posturi bugetare cantonale în comunele bisericești.

Tot asemenea în scopul prețuirii la justa valoare a studiului cântărilor religioase bisericești, deodată cu cel al tipicului bisericesc, a intervenit P. Sf. Sa de repetate ori la Onor. Minister al Cultelor pentru asimilarea acestei catedre cu celelalte catedre de studii teologice dela Academia Teologică și recunoașterea drepturilor egale a profesorului titular la această catedră cu a celorlalți profesori de teologie, obținând de curând asigurări în scris că, fiind justă cererea, se va soluționa în cadrul legii de organizare a învățământului teologic în general și al Academiei Teologice în special.

Făcând, la popasul celor 10 ani de păstorire arhierască împliniți al Prea Sf. Sale, o fugară privire retrospectivă și un mic bilanț al realizărilor din Eparhia Cluj în domeniul tuturor ramurilor de cultură, inclusiv al cântării religioase, se poate constata un vădit și folositor progres datorită înaltei înțelegeri, priceperii și interesului deosebit ce-l are Prea Sf. Sa pentru toate acțiunile frumoase și nobile de folos obștesc religios-creștin.

Fie ca bunul Dumnezeu să-l învrednicească pe Stăpânul și Arhierul nostru Nicolae cu viață îndelungată, cu deplină sănătate și putere de muncă, luminându-i drumul înțelepciunii pe care pășește întru realizarea scopurilor nobile și întărindu-i bunul gând spre a urma necentenit calea, adevărul și viața lui Iisus Hristos Mântuitorul lumii.

Prof. Dr. VASILE PETRAȘCU

Un exemplu de muncă

Primele raze ale soarelui călduț de primăvară ne mângâie frunțile aplecate asupra unei probleme cu calcule lungi sau asupra unui text încurcat, care ne dă mult de gândit.

O scurtă privire pe geam, în suflet cu dorința de-a scăpa de munca încordată, ne îndepărtează puțin dela preocupările pur școlare. Adulmecând cu privirea bobocii, care stau să se spargă, colțul ierbei ieșită atât de timid din pământ, atenția imi este atrasă de cineva, care în grădina reședinței eparhiale, în reverenți, cu sapa în mână lucrează cot la cot cu grădinarul. În pauză aceeași privește; aceeași persoană impunătoare, cu barba cărunță, cu ochii vioi și umezi de căldă îmbrățișare părintească, care timp de patru ani grei a fost conducătorul sufletesc al Românilor rămași sub vremelnica asuprire străină, P. S. S. Nicolae Colan, lucrează de zor. Lucrează cu sapa,

o schimbă cu hârlețul sau grebla.

Văzându-L cum lucrează nețărnută stimă ce-l purtăm s'a mărit și mă gândeam că pentru noi toți — elevii și elevetele liceului — P. S. Sa este exemplul cel mai bun de urmat. Îl știam ca desăvârșit lărar bisericesc, îl cunoșteam ca pe un literat de seamă, știam că lucrează neîntrerupt pentru orânduirea gospodăriei eparhiei, dar dragostea manifestată față de munca pământului m'a mișcat îndeosebi.

Văzându-L aproape zi de zi și simțindu-L în mijlocul nostru îndrumându-ne, încurajându-ne, am ajuns să-L iubim cu adevărată iubire părintească, iar acum cu ocazia celei de-a 10 aniversare întru episcopie, li dorim din suflet: Mulți și fericiți ani!

LELU TOMUȘ, elev lic. ort.

NICOLAE COLAN, GÂNDITORUL

Dincolo de cadrul festiv și de condescendența unui articol omagial, rândurile de față sunt consecința unei opinii, care incidental văd lumina, în cadrul numărului festiv.

În consecință ele vor depozita o atitudine neconformistă și vor aduce concluziuni valabile dincolo de convențional.

Personalitatea se conturează — conform noțiunii însăși — prin „un fel propriu” de a se manifesta.

În lumea cultă „a se manifesta” — înseamnă a avea o concepție, o atitudine proprie, conform căreia răspunzi întrebărilor vieții.

A avea o atitudine proprie, este o problemă de temperament și se presupune a fi un dat al fiecărei ființe umane. A avea însă un sistem, o coordonare logică de răspunsuri la toate întrebările vieții, este apanajul personalităților „mari” (pleonasm inevitabil) — este apanajul oamenilor superiori, *personalităților, stricto sensu.*

În istoria culturii, până la un timp, abia popoarele ajunseră să aibă „gânduri despre lume și viață”. În lumea evoluată individul cu putere de viziune cât o națiune, cu reprezentări mintale cât experiența milenilor, au ajuns să aibă ei însăși sisteme proprii, „gânduri originale despre lume și viață”. Astfel de oameni pot subștiui — ca valoare filosofică — popoarele și istoria, — numindu-se pentru aceasta „Inițiatori”, gânditori sau filosofi. În acest sens, o „personalitate” este o existență care prin efortul logic a sintetizat experiența trecutului și prin puterea inspirației a cretat pentru sine — și prin acceptare, pentru toți, — un sistem de răspunsuri coordonate într’un tot armonice, la toate marile probleme ale cosmosului fizic și spiritual.

Astfel de personalități, fie că se ocupă cu datele spiritului sau vădesc căile empirice, poartă numele de *gânditori*. Valoarea lor este probată de diamantul verficator a toate: timpul. Și pe măsură ce un sistem de gândire dăinuiește fiind îmbrățișat de noi apologeti în fiecare generație, dovedește a fi mai de preț și și dobândește în olimpul veșnicilor năzuinți de cunoaștere, loc pontifical.

În cadrul unor astfel de preocupări, vom analiza sumar, personalitatea Vlădicii N. Colan: om, poet a minții și a inimii, filosof și creștin.

S’a fost ridicat peste „turmă” prin virtutea socială innăscută de „conducător”. Virtutea de conducător, sau „păstor”, este o consecință a puterii de clarviziune, simțului armoniei, voinței și dragostei. Fără aceste calități nimeni nu poate fi conducător, nu poate fi păstor.

Păstorul este și prin aceste virtuți diferențiale, deasupra turmei, este prin calitățile de conducător, o personalitate.

Că Episcopul Nicolae are acest complex de virtuți, este concludent nu atât prin laudele din cuprinsul acestor foi oficiale, cât mai ales prin unanimitatea și entuziasta acceptare a P. S. S. de către tot norodul ca „episcop”. Faptul că acceptarea este însoțită de sentimentul dragostei, faptul că poporul, „turma” își iubește „Păstorul”, socotindu-l stîndard, sinteza gândurilor și năzuințelor lui, că-l consideră „Episcopul lor”, adevărate prezumții că în jurul personalității Erar-

hului, nimbează și alte calități, se înfrățesc major și alte virtuți.

Despre aceste „alte” virtuți vom face simplă însemnare, fără pretenție de sinteză, în rândurile de față.

Haina creștinismului „se potrivește” fiecărui suflet. Pe un suflet mai „mic”, mai puțin „corpulent”, mai nepretențios, se așază lejer, făcând „falduri” acolo unde lipsa de consistență sau socul nu cere o ajustare originală conform dimensiunilor specifice.

Pe un suflet complex, haina creștinismului (înțelegând prin această metaforă: concepția creștină despre lume și viață) trebuie să facă eforturi de ajustare, să se întindă diluându-se obscuritatea primitivă, până la stadiu de clarviziune a unei beatitudinii ecumenice, până la celesta epopee de lumină infinită și fierică a unui răsărit de soare în golful Napoli. În cazul Profesorului-teolog și Episcopului N. Colan, haina creștină a trebuit să și descopere multe din faldurile obscure sau convenționale și prin eforturile personalității Sale, să și arate taine necuprinse încă altor gânditori creștini.

Puține dar consistentele scrieri, cât mai ales pastorația și vizitațiile canonice, adevărate metode peripatetice de gândire creștină, sunt pietre pentru templul creștin, ce zidește în în fiecare zi Vlădicii gânditor.

Problemele cele mai desbătute, mai neliniștitoare gândirii laice, sunt excluse aprioric din sistemul Său de filosofie, fiind rezolvate pe cale de revelație și dogmă. Problema originii și finalității existenței, capitolul vast al epistemologiei este omis nu prin simplă dogmă ci prin intuiția sensibilă a credinței.

Episcopul Nicolae are virtutea credinței. Formele sale de manifestare în rit creștin sunt acte logice în măsura egală în care sunt acte ale intuiției creștine. Vlădica Nicolae Colan este creștin prin credință și prin logica cunoștințelor și experimentărilor raționale. (Facem această subliniere binecunoscând că această calitate îl separă net de alți oameni sau pontifi „convenționali” din istoria trecută sau contemporană).

S’ar putea crede că așezând revelația creștină în locul speculațiilor epistemologice, manifestându-se conform acesteia, omul creștin — inclusiv persoana de care vorbim aici, nu mai poate fi un gânditor, lipsindu-i preocupările „specifice” ale filosofiei în genere.

Enormă eroare! Eroarea veacurilor, începând cu epoca „Renașterii”.

Nu problema existenței materiei, nici problema originii și finalității lumilor sunt *singurele* preocupări specifice filosofiei.

Fără aceste preocupări, filosofi au fost: stoicii, hedonicii, epicurei din trecurile veacuri pre-creștine. Filosofi au fost marile figuri ale lui Clemens Alexandrinul, Origen, Iustin, Tama de Aquino, Fericitul Augustin sau Insularul Scotus, ca marii lor înaintași din două milenii. Toți aceștia n’au cerut și nu vor cere „certificat” de gânditori dela Descartes, David Hume, Voltaire sau Bergson.

Ei au luminat chiar cu mijloacele rusticului lor papirus veacurile, au folosit bunele viețuirii a aproape două milenii și și merită numele de apolnici, mai mult decât dionisiacii minorului și eclecticului sistem de gândire materialistă din ultimile decenii.

În afară deci de veșnica și puțin

desueta căutare a problemelor originii și finalității, există în complexul cosmosului psihic și material multe alte preocupări, cel puțin tot atât de presante, ca și înponderabilele întrebări asupra existențialității.

Dacă nu putem cunoaște empiric originea furtunii și nici felurile ei, nu este oare înțelept, impios existenței noastre să ne străduim a afla mijloacele și sistemul de a cărmui corabia?

A fi bun cărmaciul este tot atât de greu ca și a fi corabie însăși.

A fi bun cărmaciul este o datorie specifică umană, mai firească decât a fi tălcutor prezumțios a deslănțurii cosmice.

Cum am socoti noi pe cărmaciul care la vremea furtunii se întreabă — depersonalizat de cauzele imediate ale existenței corabiei sale, — de ce este furtună, în loc să vegheze prin toate virtuțile sale ca nava să aflușman mântuitor?

Dumnezeul Țăriiilor, nu fără multă și îndelungă ispitire, fără efortul de rugăciune a miliardelor de credincioși rămași anonimi, ne-a relevat prin „legea nouă”, că valorile sunt citoria voinței sale, marea furtunoasă este mijlocul de încercare a voinței noastre de virtute sau moarte, că începutul a toate este reversul vizibil a manifestărilor Sale divine; că scopul, motivul existenței noastre, este desăvârșirea.

Când problemele originii și finalității lucrurilor sunt rezolvate prin revelația activată de efortul nostru comun spre desăvârșire, nu este oare firesc ca mintea noastră eliberată de aceste întrebări să se adâncească cu forța titanicele entuziasm și curiozități specifice omului creștin, să se adâncească și să caute: calea, adevărul și viața desăvârșirii sale?

Nu este oare înmîtit folositor, pentru armonia lumilor văzute, ca omul și în special gânditorul creștin arpat de duhul nou, de răvna desăvârșirii, să și adâncească preocupările omenești sale curiozități în spre *procese de organizare a vieții pământene?*

Alături de problemele de filosofie „pură”, rezolvate omului creștin prin har, la fel de mari și specifice filosofiei, stau *problemele de organizare a vieții*. Aceste probleme se pot coordona metaforic în expresia: organizarea creștină a vieții, sau cu aliterare biblică, „împlinirea voinței lui Dumnezeu”.

Gânditorul creștin se ocupă deci de problemele „împlinirii” revelației în lumea văzută, de „săvârșirea legii”.

Faptul că a „împlini” presupune implicit un act de practicitate, nu exclude emulația lirică a viziunii speculative, așa cum nu putem acuza sculptorul sau pictorul de lipsa unei viziuni apolinice fiindcă modelează piatra sau culorile.

În acest cadou de împliniri a revelației, preocupările P. S. Sale Nicolae formează un sistem de gândire originală, iar lucrările Sale sunt fapte și gânduri ale unui filosof creștin.

Ca primul Episcop-cărturar a Episcopiei ortodoxe din Cluj, P. S. Sa este autorul și profesorul studiilor de teologie neo-testamentare.

Cu acest prilej scrie vlers critic vieții obyestii ca orice poet al „legii”. Viersul său îmbracă însă înțelepciunea și blândețea oerului. Înălțimea posturii de judecată îl apropie de Dumnezeu și-l luminează, contrar altor arpați icalci care ameteșc sau „se topesc” de lumina înălțimilor.

Crede că „viața este o carte scrisă de fiecare după nevoița și stilul propriei sale virtuți”. Căci „cea mai durabilă și cea mai universal accesibilă carte pe care o poate scrie cineva este fără îndolală însăși cartea vieții sale” (Medaliaone. 940 pg. 8).

Cunoașterea legii lui Dumnezeu este libertate, fiindcă robia presupune Iresponsabilitate, iar faptele noastre pot fi judecate numai în măsura libertății de manifestare: „Robului nu-i poți cere nici conștiința răspunderii, nici a demnității” (op. cit. pg. 13).

Pentru P. Sf. Sa, preoții, păstorii turmei, trebuie să fie „devotați slujitorii ai legii strămoșești și neînfricați stegarii ai demnității naționale”, fiindcă „națiunile sunt realități lăsate dela Dumnezeu, nu abstractuni zămislite de mintea omenească sau supuse aceseta („Renașterea Națională” pg. 47).

Față de spiritul decăzut și alterat ca elan de materialismul disolvant a veacului nostru, gânditorul Nicolae Colan, creionează comandamentele unei renașteri în duhul creștin și național. Aceasta renaștere se va făptui în următoarele limite: „printr’o adâncă convertire internă a fiilor neamului la credință și ascultare de Dumnezeu, la credință și ascultare de interesele superioare ale nației”. „Nu se poate înnoi și regenera o națiune fără înnoirea și regenerarea fiilor ei, după cum nu se poate înnoi și regenera o pădure fără înnoirea și regenerarea arborilor care o alcătuesc” (op. cit. pag. 46).

Descătușarea din disperarea epocii materialiste se poate face numai printr’un proces de renaștere. Aici gânditorul adaugă virtuțile creștine — adaugă experiența creștină a spiritului său — fond original al sistemului gândirii sale. „Renașterea” — căci aceasta este ideea pivot și am putea spune titlul viitorului sau sistem de filosofie „Renașterea în duh prin națiune” se poate face prin iluminarea creștină a omului încadrat în marea familie națională.

„Fîndcă credința religioasă a oricărui om sau a oricărei nații determină fizionomia întregii lor vieți. Religia este factorul hotărîtor în formarea caracterului. Fără un caracter sobru, zidit pe principile sănatoase și neplătoare ale legii noastre străbune care propovăduiește ascultarea de Dumnezeu și de curătenia cugețului, silințele spre o viață curată și fericită pentru individ și obște rămân dorințe vagi, iluzii deșarte”.

„Religia nu alcătuesc un simplu compartiment izolat în palatul vieții noastre. „Nu; ci ea e duhul de viață, puterea spirituală care pătrunde și purifică toate compartimentele vieții omenești. De aceea omul credincios e un om al datoriei, ori la ce treabă l-ai pune. Fîndcă nu lucrează numai din porunca rușinii de oameni, ci mai ales după porunca fricii de Dumnezeu, de-a căruia dreaptă judecată nu poate scăpa nimeni, nici înșli, nici națiile (op. cit. pag. 43-44).

În ordine socială — gânditorul Nicolae Colan, inspirat din Evanghelia își zidește sistemul pe temelul „dragostei”. Dragostea între toți oamenii, care sunt fiii lui Dumnezeu și frații într’olaltă. Dragoste „nici după stări, nici după indeletnicire, nici după origine”; cei „mici” ascultă de „cei mari”, iar „cei mari” de poruncile griji de „cei mici”; asculte supuși de Rege, iar Regele de grija bunei oblăduiri a supușilor săi dragi și toți

ascultăm de Dumnezeu și-l slujim Lui (op. cit. pag. 56).

Aceste simple spicuri crefonează prea puțin contururile sistemului creștin de gândire a sărbătoritului de azi.

Sistemalizată cercetarea, ne duce la concluzia că Episcopul Nicolae Colan este un gânditor creștin care tinde a-și contura un sistem de gândire creștină-socială cu vădită înclinare către ideea națională.

Tinde a stabili coordonatele unei lumi noi, în care omul renăscut prin conștiința creștină și întărit prin virtuțile muncii și a credinței, pășește sub destinație și binecuvântare divină, către desăvârșire.

Erarhia valorilor o determină în ordinea spirituală puterea de dăruire, iar în ordinea materială capacitatea de muncă.

Cel mai mare ca duh e cel ce se dăruie, despersionificându-se de interesele lui; cel mai mare în lumea văzută, e cel mai muncitor, cel mai sârguțos.

Omul fiind o formă de manifestare a voinței divine, atât în ordine spirituală cât și materială, trebuie să desăvârșească ambele ipostaze ale

ființei sale: suflet și trup.

Drumul și răspunderea vieții este determinat de perfecta libertate a ființei de a se înălța sau cădea.

Pentru o mai facilă desăvârșire, oamenii s'au grupat conform destiniului și istoriei în națiuni, care sunt pluralizarea embrionului familial.

Națiunile sunt forțe și forme ale indivizilor organizați, istoria lor, o întrecere prin „împlinirea” sau „călcare” legii.

Armonia, sau fericirea vieții constă în fericita îngemănare între cunoașterea și săvârșirea „legii”.

Dumnezeu cel adevărat, este Dumnezeuul Cosmic, care a făcut prin puterea Sa văzutele și nevăzutele; iar mistunea, scopul existenței umane este armonizarea aparențelor anti-teze: prin virtutea muncii; balanța intereselor individuale fiind dragostea de aproape.

Iată pe scurt schema unui monumental sistem de gândire creștin, pe care îl scrie și-l săvârșește Episcopul-filosof Nicolae Colan și pe care anticipat cutezăm a-l intitula „Renaștere în duh prin Națiune”.

Părintele GHEDEON

APOSTOLUL DUMINECII

Dragostea lui Dumnezeu în inimile noastre

Romani 5, 1—11.

Dragostea e soarele vieții. Dragostea e lumina lumii. Dragostea e focul cel sfânt, care s'a pogorit din ceruri să topească gheața urii din inimile oamenilor. Dragostea e mama tuturor muritorilor. Ea ne dă viață, ea ne luminează copilăria, ea ne ajută să ducem greul vieții și ea ne mângâie bătrânețele. Dragostea ne-a învățat cea dintâi că toți suntem frați și tot ea ne-a ajutat să simțim că suntem frați. Ea a stors cea dintâi lacrimă din ochii omului îndobitocit. Ea a înmuiat brațul ridicat spreucidere, prefăcându-l în mână gata de ajutor. Dragostea a adus pe pământ pace și bunăvoință între oameni. Dragostea a pogorit cerul pe pământ și pe Dumnezeu în sufletele oamenilor. Din dragoste a izvorit tot ce e bun, frumos și mare în lume. Din dragoste Dumnezeu a adus din neființă la ființă lumea văzută și nevăzută. Și tot din dragoste a pogorit Fiul lui Dumnezeu pe pământ. Din dragoste a suferit și din dragoste și-a dat viața pentru noi păcătoșii. Dragostea lui Dumnezeu față de oameni se vede bine din cele ce-a făcut ca să putem trăi mult și bine în raiul pământesc. Și se vede mai bine din ceea ce-a făcut ca să ne scoată din robia diavolului, în care singuri ne-am băgat. După ce am greșit, în loc să ne desmoștenească pe vecie, a trimis în lume pe singurul său Fiu să ne răscumpere cu sângele Lui nevinovat. Culmea dragostei o ajunge acela care își dă viața pentru prietenii săi. Și Iisus și-a dat viața pentru noi. Mai mare dragoste ca aceasta nu este.

Această dumnezeiască dragoste s'a vărsat în inimile noastre spre rodire de fapte bune și spre fericire veșnică. Până la Iisus lumea n'a cunoscut dragostea. Până la Iisus viața omului a fost întunecată asemenea vieții dobitocului. Lumea toată a fost o

noapte fără lună, unde stăpâneau duhurile cele necurate. Sufletul omului era un sloiu de gheață, iar inima o peșteră întunecată unde se urzeau tot felul de planuri nelegiuite. Omul era cel mai mare vrăjmaș al său, al semenilor săi și al lui Dumnezeu. Tata își arunca copiii, își omora soția și sufletul său fără nici un simțământ de părere de rău. Ce să mai vorbim de cei străini de casa și de sângele lui. Omul dinainte de Hristos era cel mai sălbatic dintre animale. Și aceasta pentru că nu cunoștea nici dragostea, nici mila, nici pe Dumnezeu. Dumnezeu e dragoste. Și cine are dragoste în inimă, are pe Dumnezeu. Și cine are pe Dumnezeu, are totul. Căci Dumnezeu e adevăr, Dumnezeu e viață și lumină. Dumnezeu e pace, Dumnezeu e bunăvoință, Dumnezeu e bogăție, Dumnezeu e putere, Dumnezeu e mărire. Dumnezeu e tot de ce are trebuință omul ca să poată fi fericit și pe pământ și în cer.

La toate aceste neprețuite bună-tăți nu putem ajunge decât prin dragostea lui Dumnezeu, care s'a revărsat în inimile noastre. Și de avem dragostea lui Dumnezeu în noi, să nu punem lumina sub obroc, ci la loc înalt să lumineze tuturor celor din casă. Căci nu tot cel ce zice Doamne, Doamne se va mântui, ci cel ce ascultă poruncile lui Dumnezeu și le împlinește pe ele. Numai plinitorul poruncilor are în inimă dragostea lui Dumnezeu cea lucrătoare. Toate celelalte feluri de dragoste nu sunt dela Dumnezeu. Și ce nu e dela Dumnezeu nimic nu prețuiește. Din dragostea lui Dumnezeu cu cât vărsăm mai mult asupra lumii și a oamenilor, cu atât se revărsa mai bogat asupra inimilor noastre și cu atât suntem mai mulțumiți, mai împăcați și mai fericiti.

Fără de dragoste lui Dumnezeu nu se poate face nimic bun.

Pr. TEODOR CICEU

Reorganizarea Mănăstirilor din Eparhie

În trecutul sbucumat al Bisericii și al vieții neamului nostru, mănăstirile au avut un rol nespus de mare.

Rolul lor a fost acela al unor „vitre de lumină” și al unor „cetăți de scăpare”.

Din mănăstiri au pornit la vremuri de grea încercare, învățătorii și apărătorii dreptei credințe. Spre ele s'au abătut copleșiți de dureri, pentru refacerea puterilor, prin rugă fierbinți, conducătorii și poporul de rând. Dar a sosit un timp, când cu tot mărețul serviciu adus Bisericii și neamului deopotrivă, aceste instituții au suferit mult.

Cele din Ardealul nostru după ruptura dela 1700, fiind considerate ca niște pfececi la marșul de nimicire a dreptei noastre credințe, marș întreprins de cei ce urmăresc nimicirea noastră ca neam, au cunoscut lovituri nereparabile.

Cele de peste munți, care de atâtea ori au trimis soli cu cărți și alte danii, spre folosul și înălțarea sufletească a fraților robiți.

În urma celor petrecute în Ardeal, deși au mai rămas unele biserică mănăstirești, aceste au servit ca biserică parohiale, iar o viață călugărească nu s'a mai putut reface.

În general deci, instituțiile în care se desfășura o viață spirituală, unde era o muncă organizată, cu urmări binefăcătoare pentru Biserică și neam, au ajuns unele să dispară iar altele să decadă.

Zorile unor zile mai fericite luminiș, abia de curând a aflat neamul nostru din Ardeal.

În reînviata episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului, vechea ctitorie a lui Ștefan cel Mare, abia după câțiva ani dela Unirea cea mare, — în 1926 — se poate vorbi din nou de începutul unor mănăstiri, cu o viață călugărească organizată.

De atunci până azi, am ajuns să avem organizate 5 mănăstiri de călugări, un schit de maice și în curs de organizare o mănăstire și un schit.

În cele ce urmează voi aminti pe scurt despre cele ce află azi în plină activitate.

Începutul l-a făcut cucernicul preot Nicolae Gherman, dela Rohla, jud. Someș, care prin actul său se așează alături de vrednicii ctitori de locașuri sfinte de odinioară. Gândul de a veni „în ajutorul celor mult și însetați după darul lui Dumnezeu”, — cum frumos mărturisește acest vrednic preot — l-a purtat pe toate cărările plăcute Domnului, și l-a condus la realizarea acestei mărețe opere, ridicarea Mănăstirii Sf. Ana, cea dintâi în sf. noastră episcopie.

Tărnosirea ei, a fost o adevărată sărbătoare. Măreața slujbă a fost săvârșită cu deosebit fast, la 15 August 1926, de către vrednicul de pomenire Episcopul Nicolae Ivan, inconjurat de mare sobor de preoți.

De atunci cuvioși călugări, — începând cu primul stareț Chenturion Sava, hirotonit cu ocazia tărnosirii, — înalță zilnic rugăciuni către Domnul și cheamă mereu poporul la o viață mai curată, mai creștinească.

Hramul mănăstirii e Adormirea Maicii Domnului. La acest praznic în fiecare an, mulțime de popor, gustă pacea sufletească și-și hrănește sufletul cu hrană neperitoare adu-

cătoare de liniște și alinătoare de suferințe.

A doua mănăstire de pe teritoriul Eparhiei, a fost cea ridicată de Patriarhul Miron Cristea, în comuna natală, în Toplița-Română, județul Mureș.

Patriarhul Miron Cristea, călăuzit de dragostea nețărmurită față de meleagurile pe care s'a născut și pentru a răsplăti dragostea părintească, a dus încă în 1911, vechea biserică din Stănceni, jud. Mureș, și a așezat-o în comuna sa, ca să servească loc de odihnă părinților săi.

Între timp, împodobirea ei cu un iconostas nou și refacerea picturii de către vestitul pictor Belisarie, a făcut din această bisericuță un adevărat monument. Bisericii adăogându-i-se și alte clădiri a fost transformată în mănăstire, prin voința ctitorului.

În 1928 fiind terminată s'a început acolo o viață călugărească de obște, iar în 1939, Episcopia noastră a luat-o sub oblăduirea ei.

Hramul mănăstirii e „Sf. Ilie Proscuc”. La hram se face pelerinaj, mergând acolo oameni de pretutindena. Vestea slujbelor dela Toplița, s'a răspândit până la depărtări mari și zilnic se abat pe acolo credincioși de toate confesiunile.

A treia mănăstire e „Piatra Fântanelor” dela Prundul Bărgăului, jud. Năsăud. Zidită în 1928 de un bun creștin, încă dela început e slujită cu smerențe călugărească de lezomonahul Vasile Luncan.

A patra mănăstire e cea dela Alba-Iulia, „Sf. Ioan Botezătorul” dela Biserică Incoronării.

În anul 1933, la Cluj a luat ființă mănăstirea de maice „Sf. Elisabeta”. În această mănăstire — pe lângă lucrarea practică, călugărițele urmau cursuri ținute de profesorii de teologie pentru educarea lor culturală și spirituală.

La fost rânduț acestei mănăstiri, ca în urma nedreptului dictat dela Viena, să fie ruptă în două. O parte din maice s'au refugiat la Sibiu, iar cele ce au rămas, au fost adăpostite la început la Schitul de maice dela Șimșna jud. Someș, mutat apoi la Ciucea și în sfârșit la Leurda jud. Someș, unde se află și azi.

Ultima dintre mănăstirile organizate pe teritoriul eparhiei noastre e cea dela Râpa-Rămeșului.

La Râpa-Rămeșului a fost o mănăstire veche. Situația ei de azi se poartă cu spusa cronicarului: „ctitorie veche — viață nouă”.

Biserica acestei mănăstiri, care a supraviețuit anilor de urgie, există și azi. Data zidirii ei, nu se poate statori. Se crede că a fost zidită în secolul al XIV-lea sau al XV-lea. Despre aceasta biserică, Nicolae Iorga spune, că e cea mai veche biserică din piatră. De altfel, e singura biserică din vechile reședințe de episcopie, ce a mai rămas în stăpânirea noastră.

În dorința de a reface mănăstirea și a începe acolo din nou o viață călugărească, cuviosul ieromonah Evloghie Oța, după ce a stat vreo 18 ani pe la Sf. Munte Athos, fiind de origine din apropierea Mănăstirii Râpa-Rămeșului, a cerut Sf. noastre Episcopiei, încuviințarea să se întoarcă și să înceapă lucrul.

Cu arhierească binecuvântare lucrul a început în 1940. Și lucrul continuă și acum la această veche cetate a ortodoxiei noastre.

Hramul e „Izvorul Tămăduirei Marelui Domnului“.

Acestea sunt mănăstirile organizate în eparhia noastră. Activitatea lor s'a dovedit a fi dintre cele mai binefăcătoare. Călugării adăpostiți în ele, nu sunt oameni cu multă carte, dar sunt doritori de viață plăcută Domnului și prin activitatea lor practică și duhovnicească se nevoiesc să fie de folos bisericii și neamului.

Făcând bilanțul celor de mai sus, azi, cu ocazia praznicului alor 10 ani de la venirea P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan în fruntea Eparhiei noastre, folosesc acest prilej binecuvântat, pentru a mărturisi, că dacă mănăstirile noastre se află pe drumul frumoaselor înfăptuiri, dacă pe deasupra tuturor greutăților, ele realizează o măreață chemare se datorește intru totul Cărturarului Eparh Nicolae.

Din fericitul an 1936, când Dumnezeu l-a rânduit pe P. S. S. Nicolae să conducă această eparhie, cu înțelepciune și blândețe, P. S. Sa n'a cunoscut osteneală, ci cu aceeași dra-

goste și cu purtare de grijă ce a arătat-o tuturor marilor probleme s'a ocupat și de aceste instituții. Mai mult, spre a se convinge dacă directivele date sunt urmate întocmai, când s'a ivit prilejul binevenit le-a cercetat cu părintească dragoste.

Purtarea de grijă a P. S. Sale se pare că a fost mai mare în „anii de obidă“.

Zilele de hram din acei ani, au fost zile de sărbători creștinești și naționale. Din învățăturile P. S. Sale, ca dintr'un isvor curat de munte, isvor nesecat, poporul și-a stămpărat setea și-a alinat durerea, întărindu-și nădejdea într'un viitor mai bun.

Astfel prin părinteasca purtare de grijă, prin îndrumările date călugărilor, P. S. Sa a contribuit nespus de mult la introducerea unui nou ritm de viață în toate aceste mănăstiri.

Cu drept cuvânt se poate spune că, P. S. Sa, prin toate îndrumările date și prin toată activitatea desfășurată în legătură cu aceste mănăstiri, a reorganizat viața mănăstirească din eparhie.

Preotul BUIU

P. S. EPISCOP NICOLAE înțelegătorul vremii

E un adevăr arhicunoscut, că fiecare epocă își are lozinca sa. Astfel și epoca noastră din zodia descompunerii atomului. Dar oricât de diferite ar fi lozincile unele de altele, în fond ele urmăresc unul și același scop: asigurarea unei păci durabile, eterne chiar, dacă e posibil, și prin aceasta promovarea progresului în toate direcțiile. Și cum nimic nu produce mai multă oroare decât spectrul războiului, cu tot cortegiul lui de grozăvii, dorința generală, a fost întotdeauna eliminarea zeului Marte de pe scena vieții istorice a omenirii.

Concepând întreaga omenire ca o singură familie, compusă din membri egali îndreptățiți, această formulă ar fi într'adevăr cea potrivită. Înăptuirea ei practică depinde însă de condiția, ca toți, mari și mici deopotrivă, să adere la acest crez nou, adaptându-se spiritului vremii. Ținând însă seama de faptul, că natura nu face salturi nici în ordinea progresului material, nici în cel spiritual, se poate prevedea ivirea unor dificultăți.

Delăturarea tuturor prejudecăților fiind problemă de educație, ea cade în competența școlii și a bisericii, una având menirea să formeze și să modeleze tineretul, iar cealaltă pe omul matur. De felul cum își vor înțelege și îndeplini ele menirea depinde viitorul omenirii.

Importanța acestor factori educativi a fost recunoscută în toate timpurile. De aceea fiecare stat, fiecare națiune a încercat să imprime învățământului caracterul, pe care-l socotea mai potrivit pentru realizarea scopului urmărit de el. Dar cum fiecare stat urmărea obiective deosebite, era natural să se ajungă la diferențieri, cari în cele din urmă au dus la ciocniri nu numai ideologice, ci și înarmate. Prin noua concepție despre egală îndreptățire at tuturor po-

oarelor se caută însă tocmai preîntâmpinarea și evitarea posibilității de a se mai repeta greșelile trecutului.

Aceasta nu exclude împărțirea omenirii în națiuni. Existența națiunilor dimpotrivă e necesară, ea constituind un puternic factor de emulație. De aceea în noul concert mondial fiecare națiune trebuie să intre cu specificul său. Altfel nota specific națională, izvorită din adâncimile inconștientului, unde s'au împletit în mod organic experiențele colectivității, se pierde în melodia predominantă, care este steină. Că aceasta așa trebuie să fie, ne-o dovedește minunea săvârșită asupra sf. apostoli în ziua Rusalilor, când limbile de foc pogorite asupra lor i-au învățat să vorbească în limbi necunoscute lor până atunci. Aceasta e rânduiala firii, pentru că vine de la Dumnezeu, care vrea ca fiecare popor — copil al său — să-L numească în limba sa: „Tată“.

De când a fost rânduit să păstorească istorica eparhie a Vadului, Feleacului și Clujului, P. S. Episcop Nicolae a propovădit neconținut acest adevăr, fie de la înălțimea catedrei, și de pe amvon, fie ca iscusit mânăitor al condeiului. L-a vestit nu acuma, când se plămădesc principiile noi, ci cu ani înainte, îndeosebi în cei patru ani de grea obidă pentru cei rămași dincoace de hat. Și l-a vestit pentru că aceasta este convingerea sa intimă, rezultată din profunda cunoaștere a realităților omenești, la baza cărora trebuie să stea armonia și în ordinea spirituală, dupăcum tot ordinea domnește deopotrivă în lumea materială.

Pentru deplina biruință a acestui adevăr, care va întrona pe pământ pace și între oameni bunăînvoire, ce alta putem dori sărbătoritului înțelegător al vremii decât zile îndelungate și nesecată putere de muncă.

Prot. EMIL NICOLESCU

PĂSTORUL CEL BUN

Când Universitatea noastră și-a redeschis porțile în Cluj pentru care au bătut inimile pribegilor dela Sibiu în tot timpul durerosului refugiu, studenții ortodocși organizați în „Frăția Ortodoxă Română Studențească“ (F. O. R. S.) au alertat la Prea Sfințitul Episcop Nicolae Colan, pentru a primi întărire în răsbateră greutăților care încă nu și-au curmat șirul.

Am fost plăcut impresionat constatând că Prea Sfinția Sa cunoștea activitatea noastră în cadrul asociației amintite, cunoștea grijile și preocupările studenților ardeleni. Căldura cu care ne-a primit, dragostea cu care ne-a împărtășit prețioase îndrumări, au făcut să ne simțim din prima clipă încurajați și ocrotiți de Stăpânul de drept și de fapt al sufletelor noastre.

Părinteasca grijă și-a revărsat-o fără precupețire oricâte ori sbuciumul spiritual sau nevoile materiale ne-au făcut să cerem înaltu-i sprijin.

Dar nu numai atât. Prea Sfințitul Episcop ne-a cinstit cu prezența la ședințele noastre religioase. Cât de puternică se simte turma atunci când Păstorul e în mijlocul ei! Cuvin-

tele ce ni le-a adresat în acele fericite prilejuri de desfătare sfirituală, cuvinte în care se îmbina cu măiestrie înflăcărarea luptătorului și înțelepciunea apostolului, au luminat în mintea noastră sublima semnificație a luptei pentru pace și adevăr, au înscăunat pentru totdeauna în sufletele noastre atașamentul față de biserica străbună și năzuința de viațuire conform perceptelor religioase.

E o mare binefacere pentru studenții Universității Ardealului să aibă astfel de îndrumători și e un mare câștig pentru Patrie faptul că la Cluj sub directa purtare de grijă a Prea Sfințitului Episcop Nicolae Colan se plămădesc suflete alese, se dăltuesc caractere.

Atâta timp cât Prea Sfinția Sa va păstori oastea binecredincioasă de pe aceste plaiuri mult încercate, avem certitudinea că unind părinteasca-i dragoste și poavă cu avântul studențesc, vom duce la maximum munca pentru realizarea „tinerimii creștine, pentru realizarea omului purificat, transfigurat sub revărsarea de lumină a harului divin“.

RADU CĂRPINIȘANU, stud. med.

VLĂDICA NICOLAE ȘI BRAȘOVUL

Sunt puține orașele ce s'ar putea mândri că au jucat în istoria bisericii și a neamului nostru un rol atât de important ca Brașovul. Cetatea dela poalele Tâmppei, adevărat Sion al Neamului Românesc, și-a făcut din belșug datoria sa de educatoare a conștiinței naționale timp de peste o jumătate de mileniu, prin cele două instituții ale sale: Biserica Sf. Nicolae din Șchei și școalele brașovene. Intre voivodala ctitorie și școalele locale a fost o legătură indestructibilă, acestea din urmă luând ființă în tinda bisericii și ajungând mai în urmă să dureze vestitul liceu „Andrei Șaguna“ care, de aproape un secol, a făurit sufletul celei mai bogate părți a elitelor neamului nostru.

Sub părinteasca povățuire a unor dascăli de talia lui Virgil Oniș și Dr. Alexandru Bogdan, își începe și își desăvârșește cultura și harnicul tânăr Nicolae Colan — astăzi P. S. S. Nicolae al Clujului. În preajma izbucnirii primului războiu mondial, tânărul Nicolae Colan termină liceul și „matura“ fiind clasificat cu cel mai înalt calificativ, alături de alți câțiva colegi care astăzi, ca și P. S. Sa, sunt o mândrie a neamului românesc. Povețele și îndrumările pe care le-a primit dela iluștrii săi dascăli au găsit „pământul cel bun“ în sufletul tânărului dornic de desăvârșire. Cu toată vitregia vremurilor de refugiu din Moldova anilor de războiu, studentul absolvent al Liceului

„Andrei Șaguna“ se înscrie la Universitatea Mihăileană.

Anii războiului opresc pe tânărul Nicolae Colan de a se reîntoarce în medievala dar cocheta cetate dela poalele Tâmppei, totuși, îndată ce vremurile sunt mai favorabile, nu zăbovește de a revedea Brașovul de care l leagă atâtea amintiri. După strălucite studii teologice paralele cu cele de Litere și Filosofie, devine profesor la Academia Teologică „Andreiană“ din Sibiu. Din acest loc menține un permanent și cald contact intelectual cu Brașovul. De câte ori poate, se oprește pentru câteva ceasuri la Brașov, cu gândul unei zăboviri mai îndelungate în această cetate care i-a sădit în suflet cea mai curată iubire de neam și lege.

Aies episcop al Clujului în 1936, Brașovul are mândria de a mai număra încă un ierarh din rândurile aceluia care au deprins tainele slove între zidurile lui înegrite de vreme, alături de alte personalități cu înalte rosturi în viața socială a Românilor. P. S. Sa nu pierde de acum niciun prilej de a vizita Brașovul, de câte ori treburile bisericesti îl poartă dela Cluj spre capitala țării.

În 1939 — câteva luni înainte de izbucnirea celui mai crâncen război — P. S. Sa face brașovenilor marea bucurie de a poposi pentru un timp mai lung între ei și astfel celebrează o liturghie arhierescă în istorica biserică Sf. Nicolae. În mijlocul foș-

tilor săi colegi, al prietenilor și al acelora ce-i cunosc înaltele-i calități de ierarh cărturar, P. S. Sa Nicolae în duioase și pătrunzătoare cuvinte, arată tot ceea ce simte pentru Brașov și face promisiunea că nu va slăbi niciodată legăturile ce-l țin atașat de orașul în care a petrecut cei mai frumoși ani ai vieții: anii copilăriei.

Încrestătorul acestor rânduri fiind de față în acele momente, a rămas mișcat atât de minunata primire făcută P. S. Sale de către brașoveni, cât și de duioasele și evocatoare cuvinte rostite în Aula liceului de episcopul care, cu 25 de ani mai înainte, părăsea aceiași aulă ca absolut solvent al liceului.

Au urmat apoi după scurt timp ani grei pentru năpăstuita eparhie a Clujului și pentru înaltul ei ierarh. Dar răstimpul celor 4 ani și mai bine de suferințe și umilințe îndurate de P. S. Sa sub nefasta stăpânire streină, n'a șters din sufletele brașovenilor impunătoarea figură a episcopului Nicolae. Durerile lui erau și durerile Românilor brașoveni, dar și izbânzile lui întru izbăvirea bisericii, erau și marilor lor izbânzi. De câte ori răsbătea în presa de dincoace de Feleac vestea că Episcopul Colan a dat o lecție de demnitate națională stăpânilor impilatori dis-

prețuitori de tot ce era românesc, de atâtea ori sufletele brașovenilor tresăltau de bucurie, mândrindu-se cu strălucitul vlăstar ieșit de pe bancile liceului Șaguna. Iar această mândrie a lor a fost și mai mare, când Academia Română l-a ales pe P. S. Sa ca membru activ pentru realele-i calități de literat și om al cărții, așezându-l printre nemuritorii ei.

A venit și vremea izbăvirii neamului, vremea atât de mult proroctită de P. S. Sa celor rămași sub jug strein. P. S. Sa Nicolae, exponentul aceleiași înalte concepții de demnitate națională, a menținut în Clujul din nou românesc înaltul spirit șagunian în rezolvarea tuturor dificultăților momentului.

Astăzi Brașovul, cetatea nebiruită a ortodoxiei împreună cu biserica Sf. Nicolae în toată măreția ei arhitectonică și picturală (realizarea recentă a maestrului Costin Petrescu) așteaptă ca la sfințirea ei, P. S. Sa Episcopul Nicolae al Clujului să fie prezent, alături de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului. Aceasta cu atât mai vârtos, cu cât se știe că nimenea dintre acei care au avut prilejul să zăbovească mai mult timp în Brașov, nu scapă de fiorul plăcut al amintirilor ce-i chiamă mereu la el.

I. ZĂGREAN

PĂSTORUL NOSTRU

Sfântul evanghelist Ioan ilustrează în chip așa de frumos, icoana adevăratului păstor sufletec: „Păstorul oilor — zice sf. Ioan — intră pe ușă în staul. Portarul îi deschide și oile aud glasul lui. El își chiamă oile pe nume și așa le scoate afară. După ce și-a scos toate oile, el merge înaintea lor și oile merg după el, pentrucă cunosc glasul păstorului“ (Ioan 10, 1-6).

Acum când eparhia noastră e îmbrăcată în haină de sârbătoare, poporul și clerul întreg sărbătorind zece ani dela suirea pe tronul arhieresc a bunului și înțeleptului lor episcop, gândul fiecăruia zboară la figura păstorului adevărat, zugrăvit atât de plastic de sf. evanghelist. Așa suntem obișnuiți și ni-l închipuim, fiindcă în acești 10 ani — din care jumătate s'au scurs în țară liberă, iar jumătate „în legături“ — a dovedit cu prisosință acest lucru și binemerită o asemenea asemănare.

Din cetatea lui Șaguna nu odată s'a auzit strigătul: Creați școli confesionale! Strigătul din Sibiu a fost înțeles de P. S. Sa și gândul a devenit faptă numai după cele întâmplare cu jumătatea de sus a Ardealului, după odiosul dictat dela Viena.

După ce armata noastră dragă s'a retras cu durerea în suflet și cu mâna încleștată pe armă, după ce administrație românească n'a mai fost și școala românească și-a închis porțile, a mai rămas numai ceea ce nimeni și nimic în lume nu poate nimic: sufletul neamului sub ocrotirea bisericii și păstorilor ei. În aceste împrejurări de adâncă suferință P.

S. Sa pornește la lucru. În cuvântarea ținută cu ocazia deschiderii Adunării Eparhiale din anul 1941, mărturisește deschis și fără frică: „Nu putem renunța la planul de a înființa școli confesionale. E datoria noastră cea mai sfântă și dreptul nostru cel mai sfânt. Datoria ne-o cunoaștem și de-ar fi atârnat numai de ea, azi am avea școale confesionale românești așa cum și celelalte nații și confesiuni le au pe ale lor. Dreptul însă nu ni s'a recunoscut până acum. Nu cerem deci să ni se dea dreptul, că-l avem de sus, dela Dumnezeu; cerem numai să ni se recunoască. Căci noi nu vom înceta să ne pretindem dela oameni dreptul de-a ne lumina lămpărea în școli românești, conduse de biserica învătătoare“. (In legături, pag. 10). Biserica noastră este hotărâtă dar, sub înțeleapta conducere a P. S. Sale să sacrifice totul — cum de altfel a făcut în tot trecutul ei — numai să țină treaz sufletul neamului prin creșterea de școli de toate gradele. Și bunul Dumnezeu, care ajută ca toate gândurile bune și curate să se împlinescă, a ajutat ca acest gând să se realizeze. Ca din pământ, vedem răsărind în centrul eparhiei, pe lângă Academia Teologică, liceele confesionale de băieți și de fete și școala de cântăreți bisericești.

Pentru toate aceste înfăptuiri, clerul și poporul întreg — părinți ai copiilor ce urmează școlile înființate și ocrotite de P. S. Sa, îi doresc: păstorire lungă împreună cu sănătate și fapte asemenea sufletului Său mare.

Pr. AXENTE TOMUȘ

Vlădica Clujului în sufletul poporului

Un popor trăește, ocrotit și condus de providență, pe măsura ce știe venera pe înaintașii lui. Neamul Românesc, cu mari calități sufletești, pe cari și le-a însușit din izvorul puritatea curgător al Sfintei Scripturi, nu s'a abătut niciodată de la împlinirea preceptelor evanghelice și aplicarea lor în viața practică, arătând desăvârșita supușenie diriguitorilor, deosebi celor sufletești, precum odinioară ap. Pavel învăța: „aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul Domnului“ (Evrei 13, 7).

Vacanța, în scaunul episcopal al Clujului, care s'a prilejuit în urma trecerii la fericita odihnă a întâiului Vlădică, Nicolae Ivan, a stârnit curiozitatea tuturor de a ști, cui i se va hărăzi locul de întâistătător al reinviații ctitorii a lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Nu mult timp trecuse, când înflăcărătul și unanim vot al reprezentanților clerului și poporului designase pe al doilea Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului în persoana Prea Sfinției Sale: Nicolae Colan. Din aceia clipă să pregătea triumfala intrare în rândurile marilor vlădici ardeleni, așa precum și cântarea spune: „pus-ai pe capul lui cunună de piatră scumpă“. Și s'a împărțit Harul arhieriei cu însoțirea următorului indemn din partea Înalt Prea Sfinției Sale Mitropolit al Ardealului: „Să fii talmăcitor vrednic al voii lui Dumnezeu înaintea poporului, care-ți va răspunde cu iubire la iubirea ce i vei arăta“.

Din ziua Rusaliilor și până la sârbătoarea Sf. Ap. Petru și Pavel, zi sorocită pentru ocuparea scaunului vlădicesc, a fost cel mai fericit prilej pentru Prea Sfinția Sa, de a împărții tuturor acelora cari să prosperneau în cale, harul și binecuvântarea cerească.

Aceasta măreață intrare în Clujul românesc, s'a vestit cu iuteala fulgerului, în toate satele și orașele din apropiere, ducând lozinca: „iată mirele vine, ești întru întâmpinarea Lui“.

La aceasta manifestație de simpatie și supușenie a voit să fie prezent și poporul drept-credincios.

Sentimentul de iubire al poporului s'a accentuat mai mult, la reîntoarcerea din gară, când pe cale, au luat neștiută hotărâre de a fi prima parohie vizitată de către Prea Sfinția Sa, deoarece la despărțire în gară, înaltul arhieriu și-a exprimat voința că: „doresc să vă văd la voi acasă“.

În anul 1937 a început poporul a aduna materialul necesar pentru construcția Bisericii și cu toată vitregia vremilor cari s'au abătut asupra omeniții, n'a șovăit enoria, ci cu o răvnă biblică: „cu o mână lucrau, iar cu cealaltă țineau lanca“, deoarece cei sosiți la vatră, depe câmpul de războiu, a doua zi sporeau în prestație la zidirea Bisericii. Astfel s'a terminat construirea locașului dumnezeesc, ca să fie un fericit prilej pentru Prea Sfinția Sa, de a ne vedea la noi acasă.

Sfințirea Bisericii de către arhieriu, nu s'a putut înfăptui din cauza evenimentelor din toamna anului 1940; iar azi suntem în preajma împlinirii dorinții Prea Sfinției Sale.

Poporul de aici și de pretutindenea îl păstrează cu vie emoție și simpatie, în adâncul sufletului. Și ca o vădită semnificație a râvnii și jertfelniciei Prea Sfinției Sale, dovedită de fiecare clipă în timpul celor zece ani de arhipăstorire, cu bună dreptate iubitul nostru Stăpân să bucură de „îndoită cinste“, iar poporul român din adâncul sufletului îi strigă:

Pr. V. ȘEULEANU

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 3563/1946.

Comunicat

În vederea întocmirii calendarului pe anul 1947, rugăm pe P. C. Protopopi și C. Preoți din eparhie să ne trimită datele necesare pentru șematism, cu schimbările obvenite.

În acelaș timp îi rugăm pe toți deopotrivă că dacă în trecut au observat unele greșeli sau omisiuni să ni le comunice, pentru a putea ținea cont de ele.

Anul trecut numărul exemplarelor tipărite a fost prea mic față de cererile ce ni s'au adresat.

De aceea rugăm pe toți ca datele pentru șematism, observațiile, articolele, precum și numărul de exemplare ce ar putea desface să le comunice la protopopiate până la 15 Iulie a. c., iar P. C. Protopopi să ni le trimită până la data de 25 Iulie a. c.

Cluj, la 22 Iunie 1946.

NICOLAE
EpiscopV. Bogdan
secretar eparhial

Nr. 3205/1946.

Circulară

către toate oficiile parohiale din eparhie

Fabrica de lumânări a Sfintei Episcopii are la dispoziție material suficient și de calitate bună pentru confecționarea lumânărilor în măsură de a face față necesităților tuturor bisericilor din eparhie.

C. Preoți sunt invitați a procura lumânările exclusiv dela fabrica de lumânări a eparhiei și vor aduce acest fapt și la cunoștința credincioșilor.

Pentru ca să fie mai ușoară aprovizionarea parohiilor cu lumânări am hotărât să se înființeze depozite la sediile protopopești.

Cluj, la 7 Iunie 1946.

Consiliul Eparhial

AVIZ

Concursul pentru catedra vacantă de Teologie Practică la Academia ortodoxă română din Cluj, a fost publicat în „Renașterea“ Nr. 24-25 din 16 Iunie 1946.

Concursul pentru ocuparea postului de paroh din parohia Valea-Bulzului din protopopiatul Zlatna a fost publicat în „Renașterea“ Nr. 24-25 din 16 Iunie 1946.

Consiliul Eparhial

Ordinea articolelor din acest număr al „Renașterii“ a fost hotărâtă de considerații tehnice și nu de alte criterii.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj